

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ
ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ У СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР

Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:

студентка 4 курсу, групи 472-2

денної форми навчання

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Роїк Анастасія Ігорівна_____

Керівник: професор кафедри фінансів і кредиту

Островська Наталія Степанівна _____

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від ____ червня 2026 р.
Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ доц. Харабара В.М.*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ І ЙОГО РОЛЬ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ	5
1.1. Економічна сутність, функції і значення фондового ринку в сучасній економіці	5
1.2. Структура фондового ринку і характеристика його основних учасників....	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ І ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	18
2.1. Аналіз ключових показників функціонування фондового ринку України ..	18
2.2. Оцінка результатів діяльності учасників фондового ринку у сучасних умовах.....	31
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР	45
3.1. Сучасні тенденції глобалізації фондових ринків і міжнародні вимоги до їх функціонування	45
3.2. Проблеми і стратегічні перспективи розвитку фондового ринку України в умовах євроінтеграції	49
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

ВСТУП

Фондовий ринок є одним із ключових елементів фінансової системи будь-якої країни, оскільки забезпечує мобілізацію та перерозподіл інвестиційних ресурсів, формування ринкової вартості капіталу, а також створення умов для ефективного функціонування підприємницького сектору. В умовах трансформаційних змін та посилення глобалізаційних процесів роль фондового ринку суттєво зростає, адже він виступає не лише механізмом фінансування економіки, а й індикатором її макроекономічної стабільності та інвестиційної привабливості.

Для України питання розвитку фондового ринку є особливо актуальним у контексті євроінтеграційних процесів, необхідності залучення іноземних інвестицій, підвищення ефективності фінансового посередництва та формування конкурентоспроможної ринкової економіки. Незважаючи на наявний потенціал, вітчизняний фондовий ринок характеризується низкою структурних проблем, що стримують його розвиток та обмежують інтеграцію у світовий фінансовий простір.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану фондового ринку України та обґрунтування напрямів його інтеграції у світовий фінансовий простір.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:

- розкрити економічну сутність та функції фондового ринку;
- дослідити структуру та основних учасників фондового ринку;
- проаналізувати сучасний стан фондового ринку України;
- визначити ключові тенденції його розвитку;
- виявити основні проблеми функціонування;
- обґрунтувати стратегічні перспективи інтеграції у світовий фінансовий простір.

Об'єктом дослідження є фондовий ринок України, а предметом – економічні відносини, що виникають у процесі його функціонування та інтеграції у глобальну фінансову систему.

У процесі виконання дослідження фондового ринку України та його інтеграції у світовий фінансовий простір використано систему загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, що забезпечили комплексність і об'єктивність отриманих результатів. Зокрема, діалектичний метод застосовано для розгляду фондового ринку як динамічної системи, що розвивається під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів. Системний підхід дав змогу розглядати фондовий ринок як цілісну структуру взаємопов'язаних елементів (учасників, інструментів, інфраструктури та регуляторів), а також оцінити взаємозв'язки між його сегментами. Для аналізу сучасного стану та тенденцій розвитку ринку використано методи економічного аналізу, зокрема порівняння, групування, структурно-динамічний аналіз та узагальнення статистичних даних. Статистичний метод застосовано для обробки та інтерпретації кількісних показників діяльності фондового ринку України, що дозволило виявити основні тенденції його розвитку за 2023–2025 роки. Графічний метод використано для наочного представлення результатів дослідження у вигляді таблиць, схем і рисунків, що забезпечило кращу візуалізацію структурних і динамічних змін.

Таким чином, використана сукупність методів дослідження забезпечила всебічний, системний та обґрунтований аналіз функціонування фондового ринку України та його інтеграційних перспектив.

Інформаційною базою дослідження виступають наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, аналітичні матеріали, нормативно-правові акти, а також статистичні дані НКЦПФР та інших інституцій фінансового ринку.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Розділ 1 присвячено теоретичним основам функціонування фондового ринку та його ролі у фінансовій системі. Розділ 2 містить аналіз сучасного стану і тенденцій розвитку фондового ринку України. Розділ 3 присвячено перспективам інтеграції фондового ринку України у світовий фінансовий простір. У висновках узагальнено результати проведеного дослідження, сформульовано основні наукові та практичні результати, а також визначено перспективи подальшого розвитку фондового ринку України.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ І ЙОГО РОЛЬ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ

1.1. Економічна сутність, функції і значення фондового ринку в сучасній економіці

В умовах глобалізації фінансових відносин та посилення інтеграційних процесів фондовий ринок набуває особливого значення як один із ключових сегментів фінансової системи держави. Саме через механізми фондового ринку забезпечується акумулювання тимчасово вільних фінансових ресурсів, їх перерозподіл між секторами економіки та трансформація заощаджень у довгострокові інвестиції.

Ефективне функціонування фондового ринку сприяє розвитку підприємництва, підвищенню інвестиційної активності, залученню внутрішнього та зовнішнього капіталу, а також забезпеченню економічного зростання країни.

Водночас сучасні виклики, пов'язані з фінансовою нестабільністю, геополітичними ризиками та цифровою трансформацією економіки, зумовлюють необхідність поглибленого дослідження економічної сутності фондового ринку, його функцій та ролі у забезпеченні стійкого розвитку національної економіки.

Сучасні дослідження свідчать, що науковці розглядають фондовий ринок з різних позицій: як сегмент фінансового ринку, механізм перерозподілу капіталу, систему економічних відносин або інституційне середовище обігу цінних паперів.

Д. М. Лаповський характеризує фондовий ринок як один із ключових елементів ринкової економіки, через який забезпечується трансформація

заощаджень в інвестиції та здійснюється мобілізація фінансових ресурсів для розвитку суб'єктів господарювання [21].

А. Ярмишко наголошує, що фондовий ринок є складовою фінансового ринку, яка забезпечує випуск, обіг та перерозподіл фінансових інструментів між емітентами та інвесторами, сприяючи ефективному руху капіталу в економіці [9].

Н. Ткачук, Д. Фурман розглядають фондовий ринок як складну адаптивну систему, що об'єднує численних учасників та інститути, взаємодія яких забезпечує формування ринкової вартості фінансових активів і реагування на зміни економічного середовища [31].

С. Гонгало підкреслює, що фондовий ринок виконує не лише інвестиційну та перерозподільчу функції, але й виступає важливим елементом забезпечення фінансової стабільності держави, відображаючи стан та перспективи розвитку економіки [13].

О. Береславська акцентує увагу на тому, що фондовий ринок є організованою системою економічних відносин щодо випуску, купівлі-продажу та обігу цінних паперів, яка забезпечує залучення інвестиційних ресурсів і сприяє розвитку національного ринку капіталів [10].

Проведений аналіз дозволяє виділити кілька ключових характеристик фондового ринку:

- фондовий ринок є складовою фінансового ринку;
- функціонує через механізм випуску та обігу цінних паперів;
- забезпечує мобілізацію та перерозподіл фінансових ресурсів;
- виступає каналом трансформації заощаджень в інвестиції;
- формує умови для залучення капіталу суб'єктами господарювання;
- сприяє економічному зростанню та фінансовій стабільності держави.

На основі узагальнення наукових підходів пропонується таке тлумачення фондового ринку як складової фінансового ринку, що являє собою сукупність економічних відносин, інститутів та механізмів, пов'язаних із випуском, обігом і обслуговуванням цінних паперів та інших фінансових інструментів, через які

забезпечуються мобілізація, перерозподіл і трансформація фінансових ресурсів у інвестиції з метою забезпечення сталого економічного розвитку та підвищення ефективності функціонування фінансової системи держави.

Таке визначення, на відміну від більшості існуючих, поєднує інституційний, функціональний і системний підходи, розглядаючи фондовий ринок одночасно як механізм руху капіталу, систему економічних відносин і важливий елемент фінансової системи країни.

Фондовий ринок виконує низку важливих функцій, реалізація яких забезпечує ефективний рух фінансових ресурсів у національній економіці.

У науковій літературі функції фондового ринку розглядаються як основні напрями його впливу на економічну систему, через які реалізується його суспільно-економічне призначення. Аналіз праць вітчизняних науковців свідчить про відсутність єдиного підходу до класифікації функцій фондового ринку, проте більшість дослідників виділяють інвестиційну, перерозподільчу, ціноутворюючу, інформаційну, регулюючу та інтеграційну функції.

Так, С. Гонгало зазначає, що фондовий ринок виконує важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності держави, оскільки сприяє акумуляції інвестиційних ресурсів, формуванню ринкової оцінки активів та забезпеченню ефективного перерозподілу капіталу між секторами економіки, особливого значення надає інформаційній та стабілізаційній функціям фондового ринку, які дозволяють своєчасно реагувати на зміни економічного середовища [13].

О. Береславська розглядає фондовий ринок як механізм забезпечення руху капіталу між власниками фінансових ресурсів та їх споживачами і підкреслює значення інвестиційної функції, яка забезпечує залучення коштів для розвитку підприємств, а також ліквідної функції, що створює можливість швидкого перетворення фінансових активів на грошові кошти [10].

Ю. Шулик, Н. Іванчук, А. Комар акцентують увагу на ролі фондового ринку у формуванні інвестиційного потенціалу держави, ключовими функціями ринку є мобілізація фінансових ресурсів, забезпечення інвестиційного процесу і стимулювання економічного зростання через ефективний розподіл капіталу [37].

О. Копилюк та О. Музичка доводять, що через механізми державного регулювання фондовий ринок виконує контрольну та регулятивну функції, забезпечуючи прозорість операцій, захист прав інвесторів та підтримання довіри до фінансової системи [19].

В. Фурса, Р. Южека у дослідженні інституційних умов функціонування ринку цінних паперів наголошують на інтеграційній функції фондового ринку, яка проявляється через залучення іноземних інвестицій, адаптацію національного законодавства до міжнародних стандартів та включення України до глобального фінансового простору [32].

Узагальнення наукових підходів дозволяє стверджувати, що фондовий ринок є багатофункціональною економічною системою, яка забезпечує мобілізацію та перерозподіл фінансових ресурсів, трансформацію заощаджень в інвестиції, формування ринкової вартості фінансових активів, інформаційне забезпечення учасників ринку, контроль за рухом капіталу та інтеграцію національної економіки у світовий фінансовий простір.

Через механізм випуску та обігу цінних паперів фондовий ринок сприяє акумулюванню тимчасово вільних коштів інвесторів, їх перерозподілу між різними галузями економіки та трансформації заощаджень у продуктивні інвестиції. Водночас фондовий ринок виступає індикатором економічної активності, забезпечує оцінку вартості капіталу, створює умови для управління фінансовими ризиками та підтримує ліквідність фінансових активів. Сукупність зазначених функцій визначає його важливу роль у забезпеченні стабільності фінансової системи та економічного розвитку держави (рис. 1.1).

На рис. 1.1 відображено систему основних функцій фондового ринку. Центральне місце належить інвестиційній, мобілізаційній і перерозподільчій функціям, які забезпечують рух капіталу в економіці. Ціноутворююча та інформаційна функції сприяють формуванню ринкових сигналів для інвесторів. Ліквідна, контрольна та ризикозахисна функції забезпечують ефективність і безпеку функціонування ринку. Інтеграційна функція набуває особливого

значення в умовах глобалізації, оскільки сприяє включенню національного фондового ринку до міжнародного фінансового середовища.

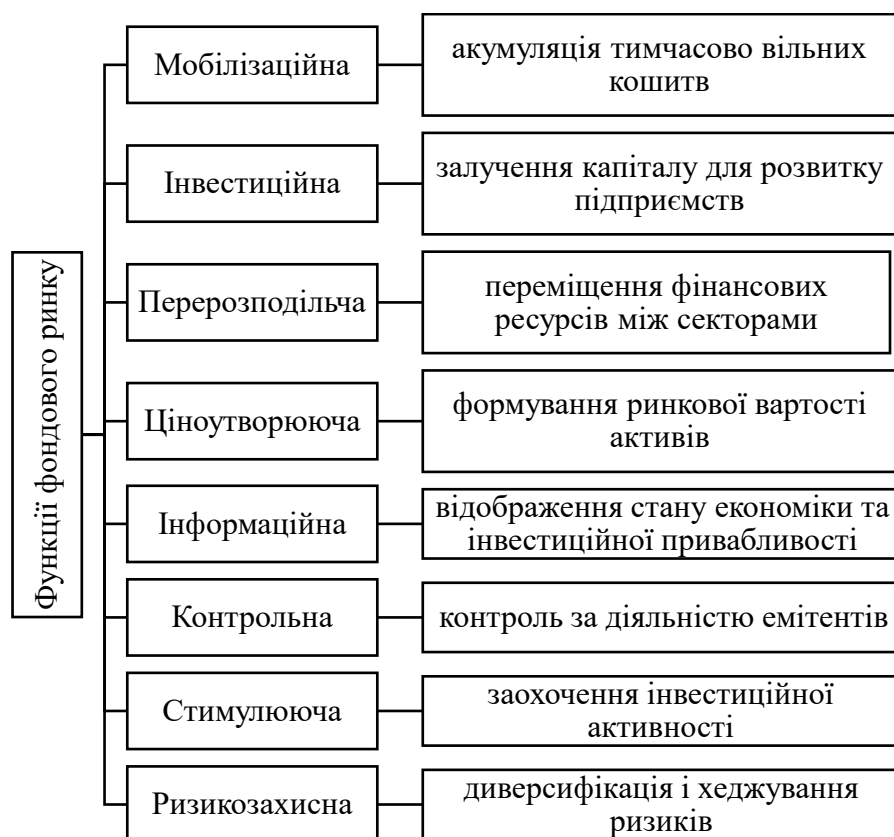

Рис. 1.1. Система функцій фондового ринку та їх економічне значення

У сучасних умовах фондовий ринок є одним із найважливіших елементів фінансової системи держави, оскільки забезпечує ефективний рух капіталу між власниками фінансових ресурсів та суб'єктами, які потребують інвестицій. Його значення виходить далеко за межі організації обігу цінних паперів, адже фондовий ринок виступає важливим механізмом фінансування економічного розвитку, підвищення інвестиційної активності та забезпечення фінансової стабільності країни.

Насамперед фондовий ринок сприяє мобілізації тимчасово вільних коштів населення, підприємств та інституційних інвесторів для їх подальшого спрямування у виробничу діяльність, інноваційні проєкти і розвиток інфраструктури. Завдяки цьому створюються передумови для економічного

зростання, модернізації виробництва та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Важливе значення фондового ринку полягає також у забезпеченні підприємств альтернативними джерелами фінансування. На відміну від банківського кредитування, залучення коштів шляхом емісії акцій чи облігацій дозволяє суб'єктам господарювання отримувати довгостроковий капітал без суттєвого збільшення кредитного навантаження. Це особливо актуально для інноваційних компаній та підприємств, що реалізують масштабні інвестиційні проєкти.

Крім того, фондовий ринок виконує важливу інформаційну роль. Біржові котирування, індекси та обсяги торгів відображають очікування інвесторів щодо перспектив розвитку окремих компаній, галузей та економіки в цілому. Тому динаміка фондового ринку часто розглядається як індикатор економічної активності та інвестиційного клімату країни.

Суттєве значення фондового ринку проявляється і в процесі перерозподілу фінансових ресурсів між галузями економіки. Ринковий механізм сприяє спрямуванню капіталу до найбільш ефективних та прибуткових сфер діяльності, що підвищує загальну продуктивність економіки та забезпечує раціональне використання ресурсів.

В умовах глобалізації фондовий ринок виступає важливим інструментом інтеграції країни у світовий фінансовий простір. Через механізми міжнародного інвестування забезпечується залучення іноземного капіталу, впровадження сучасних стандартів корпоративного управління та підвищення інвестиційної привабливості держави. Для України розвиток фондового ринку має особливе значення у контексті європейської інтеграції, післявоєнного відновлення економіки та формування ефективного ринку капіталу.

Таким чином, значення фондового ринку в сучасній економіці полягає у забезпеченні мобілізації та ефективного перерозподілу фінансових ресурсів, залученні інвестицій, підтримці економічного зростання, підвищенні фінансової стійкості держави та інтеграції національної економіки у світову фінансову

систему. Саме тому рівень розвитку фондового ринку є одним із ключових показників зрілості та конкурентоспроможності економіки країни.

1.2. Структура фондового ринку і характеристика його основних учасників

Ефективність функціонування фондового ринку значною мірою визначається особливостями його структури і характером взаємодії між основними учасниками. Як складна багаторівнева система економічних відносин, фондовий ринок об'єднує сукупність інститутів, фінансових інструментів, механізмів торгівлі та суб'єктів, діяльність яких забезпечує випуск, обіг і обслуговування цінних паперів. Розвинена структура фондового ринку створює необхідні умови для мобілізації інвестиційних ресурсів, підтримання ліквідності фінансових активів, захисту прав інвесторів і ефективного перерозподілу капіталу між секторами економіки.

Сучасний фондовий ринок характеризується високим рівнем інституційної складності, оскільки включає не лише емітентів та інвесторів, а й широкий спектр професійних посередників, організаторів торгівлі, депозитарних установ, клірингових організацій та органів державного регулювання. Кожен із зазначених учасників виконує специфічні функції, спрямовані на забезпечення безперервності біржового процесу, прозорості операцій та підтримання довіри до ринку капіталу.

Структура фондового ринку відображає внутрішню організацію системи економічних відносин, що виникають у процесі випуску, обігу та погашення цінних паперів і фінансових інструментів. Структура фондового ринку формується під впливом особливостей національної фінансової системи, рівня розвитку інфраструктури ринку капіталу, законодавчого забезпечення та складу його учасників. Саме структура фондового ринку визначає механізм взаємодії між емітентами, інвесторами, фінансовими посередниками та регуляторами, забезпечуючи ефективне функціонування ринку та виконання ним інвестиційної, перерозподільчої, інформаційної та інших функцій.

У науковій літературі структура фондового ринку традиційно розглядається через сукупність взаємопов'язаних елементів, до яких належать сегменти ринку цінних паперів, фінансові інструменти, інституційна та функціональна інфраструктура, а також система учасників ринку. Комплексний аналіз цих складових дозволяє більш повно зрозуміти особливості функціонування фондового ринку та його роль у забезпеченні руху капіталу в економіці.

Рис. 1.2. Структура фондового ринку

Рис. 1.2 відображає структуру фондового ринку як складної багаторівневої системи, що поєднує різні сегменти ринку, фінансові інструменти, учасників та інфраструктурні елементи. У центрі схеми розміщено фондовий ринок як ключовий механізм акумулювання, перерозподілу та інвестування фінансових ресурсів. Його функціонування забезпечується взаємодією всіх структурних

складових, кожна з яких виконує специфічні завдання та має важливе значення для ефективності ринку капіталу.

Першим структурним блоком виступають сегменти фондового ринку. До них належать первинний та вторинний ринки, а також біржовий і позабіржовий сектори торгівлі. Первинний ринок забезпечує залучення капіталу шляхом первинного розміщення цінних паперів серед інвесторів. Саме на цьому етапі емітенти отримують фінансові ресурси для реалізації інвестиційних програм, розвитку виробництва або фінансування поточної діяльності. Вторинний ринок забезпечує подальший обіг цінних паперів між інвесторами після їх первинного розміщення, створюючи умови для підтримання ліквідності фінансових активів. У межах біржового ринку операції здійснюються через організовані торговельні майданчики відповідно до встановлених правил та стандартів, що підвищує прозорість і надійність торгівлі. Позабіржовий ринок охоплює операції, які здійснюються безпосередньо між учасниками або через спеціалізовані електронні системи, що забезпечує більшу гнучкість у проведенні угод.

Другим важливим елементом структури фондового ринку є фінансові інструменти, які виступають об'єктами купівлі-продажу. Основу цього блоку становлять акції, що засвідчують частку власності інвестора в капіталі підприємства та надають право на отримання дивідендів і участь в управлінні компанією. Значне місце займають облігації, які є борговими цінними паперами та підтверджують зобов'язання емітента повернути інвестору залучені кошти разом із визначеним доходом. Окрему групу формують державні цінні папери, що використовуються для фінансування державних потреб та управління державним боргом. До фінансових інструментів також належать інвестиційні сертифікати, які засвідчують право інвестора на частку активів інвестиційного фонду, та похідні фінансові інструменти (деривативи), що використовуються для страхування ризиків і проведення спекулятивних операцій. Сукупність цих інструментів забезпечує різноманітність інвестиційних можливостей та сприяє розвитку ринку капіталу.

Третій структурний блок представлений учасниками фондового ринку. Центральне місце серед них займають емітенти – юридичні особи, органи державної влади або місцевого самоврядування, які здійснюють випуск цінних паперів з метою залучення фінансових ресурсів. Інвестори виступають власниками капіталу та вкладають кошти в різні фінансові інструменти з метою отримання доходу або збереження вартості активів. Важливу роль відіграють професійні учасники ринку – брокери і дилери. Брокери здійснюють операції від імені та за рахунок клієнтів, тоді як дилери укладають угоди від власного імені та за власний рахунок. Значний вплив на розвиток фондового ринку мають інституційні інвестори, до яких належать інвестиційні фонди, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди та інші фінансові установи, що акумулюють значні обсяги капіталу та забезпечують стабільність інвестиційного процесу.

Четвертий блок схеми формує інфраструктура фондового ринку, без якої його функціонування було б неможливим. Вона включає організаторів торгівлі, депозитарну систему та систему регулювання. Організатори торгівлі представлені фондовими біржами, торговельними системами та електронними платформами, які забезпечують укладення угод між продавцями та покупцями цінних паперів. Депозитарна система виконує функції обліку прав власності на цінні папери, їх зберігання та здійснення розрахунків за укладеними операціями. До її складу входять центральний депозитарій, депозитарні установи та клірингові організації. Система регулювання забезпечує контроль за діяльністю учасників ринку, захист прав інвесторів та підтримання стабільності фінансової системи. Система регулювання фондового ринку включає державні органи нагляду (Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку), механізми нормативно-правового регулювання і саморегулювні організації професійних учасників ринку.

Таким чином, представлена структура демонструє, що фондовий ринок є складною системою взаємопов'язаних елементів, у межах якої ефективність функціонування кожної складової безпосередньо впливає на здатність ринку виконувати свої основні функції щодо мобілізації, перерозподілу та інвестування

фінансових ресурсів. Лише збалансований розвиток усіх структурних компонентів створює умови для формування ефективного, ліквідного і конкурентоспроможного ринку капіталу.

Функціонування фондового ринку забезпечується взаємодією великої кількості учасників, кожен з яких виконує специфічні функції у процесі випуску, обігу та обслуговування цінних паперів. Саме сукупність таких суб'єктів формує інституційну основу ринку та забезпечує ефективний рух фінансових ресурсів між власниками капіталу та його споживачами.

У науковій літературі учасників фондового ринку прийнято поділяти на три основні групи: безпосередні учасники ринку (емітенти та інвестори), професійні учасники ринку та інститути інфраструктурного забезпечення. Такий підхід підтримують О. Береславська [10], А. Ярмишко [9], Ю. Шулик [37] та інші дослідники фондового ринку України, які розглядають ефективність взаємодії зазначених суб'єктів як одну з ключових умов розвитку ринку капіталу (рис. 1.3).

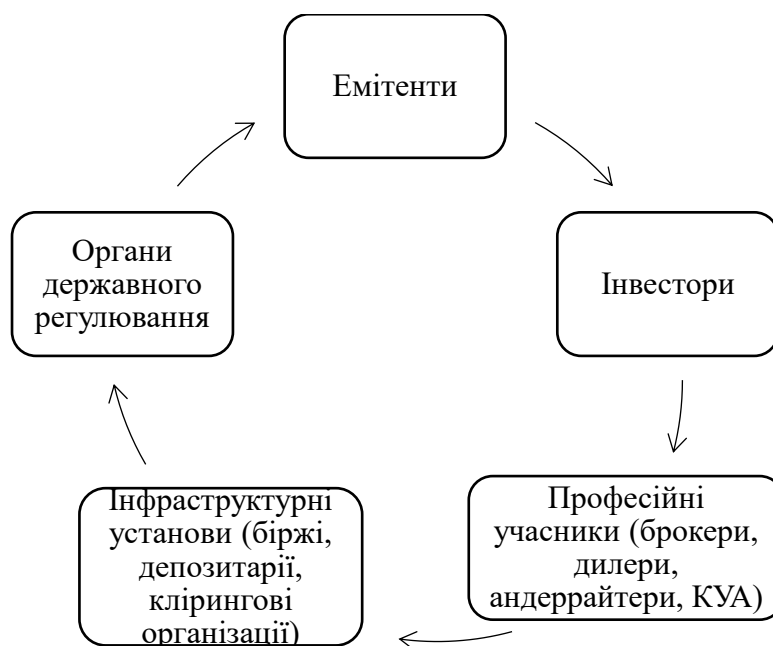

Рис. 1.3. Основні учасники фондового ринку

Основними учасниками фондового ринку є емітенти. До цієї категорії належать підприємства, банки, органи державної влади і органи місцевого самоврядування, які здійснюють випуск цінних паперів з метою залучення

фінансових ресурсів. Через емісію акцій емітенти формують власний капітал, а через випуск облігацій отримують позикові кошти для фінансування поточної діяльності або реалізації інвестиційних проєктів. Саме емітенти формують пропозицію фінансових інструментів на фондовому ринку.

Другою ключовою групою виступають інвестори, які вкладають власні або залучені кошти в цінні папери з метою отримання доходу чи збереження капіталу. Інвестори можуть бути індивідуальними (фізичними особами) та інституційними. Інституційні інвестори представлені інвестиційними фондами, страховими компаніями, недержавними пенсійними фондами, банками та іншими фінансовими установами. На думку С. Гонгала [13], саме інституційні інвестори є важливими елементами забезпечення фінансової стабільності фондового ринку, оскільки акумулюють значні обсяги капіталу і формують довгостроковий інвестиційний попит.

Важливе місце серед учасників фондового ринку займають професійні посередники. До них належать брокери, дилери, компанії з управління активами, андеррайтери та торговці цінними паперами. Брокери здійснюють операції купівлі-продажу цінних паперів від імені та за рахунок клієнтів, отримуючи комісійну винагороду. Дилери працюють від власного імені та за власний рахунок, отримуючи прибуток від різниці між ціною купівлі та продажу фінансових інструментів. Андеррайтери організовують випуск і первинне розміщення цінних паперів, а компанії з управління активами здійснюють професійне управління інвестиційними портфелями. Дослідження М. Гапонюка [14] показує, що професійні посередники є необхідною складовою інфраструктури фондового ринку, оскільки забезпечують його ліквідність та ефективність функціонування.

Окрему групу учасників становлять організатори торгівлі та інфраструктурні установи. До них належать фондові біржі, депозитарні установи, клірингові організації та розрахункові центри. Вони забезпечують організацію торгівлі, облік прав власності на цінні папери, проведення розрахунків за укладеними угодами та зберігання інформації про фінансові

активи. За результатами дослідження Ю. Шулик [37], ефективність функціонування інфраструктурних елементів безпосередньо впливає на рівень ліквідності та інвестиційної привабливості фондового ринку.

Особливу роль у функціонуванні фондового ринку відіграють органи державного регулювання та нагляду. Їх основними завданнями є забезпечення прозорості ринку, захист прав інвесторів, контроль за дотриманням законодавства та підтримання фінансової стабільності. Наукові дослідження свідчать, що ефективне регуляторне середовище є необхідною передумовою розвитку національного ринку капіталу та залучення інвестицій.

Таким чином, сучасний фондовий ринок являє собою складну систему взаємодії емітентів, інвесторів, професійних посередників, інфраструктурних установ та регуляторних органів. Кожна група учасників виконує власні функції, а їх узгоджена діяльність забезпечує ефективне функціонування ринку, мобілізацію інвестиційних ресурсів та розвиток національної економіки.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ І ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

2.1. Аналіз ключових показників функціонування фондового ринку України

Ефективне функціонування фондового ринку значною мірою визначається динамікою його кількісних та якісних показників, які відображають рівень розвитку ринку капіталу, інвестиційну активність учасників та здатність ринку виконувати свої основні функції щодо мобілізації й перерозподілу фінансових ресурсів. Аналіз ключових показників фондового ринку дозволяє оцінити масштаби та інтенсивність біржової діяльності, рівень ліквідності фінансових інструментів, активність емітентів та інвесторів, а також визначити основні тенденції його розвитку в умовах сучасних економічних трансформацій.

Для України дослідження показників функціонування фондового ринку набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану, структурних змін в економіці та реалізації євроінтеграційного курсу держави. Протягом останніх років національний ринок капіталу зазнав суттєвого впливу як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, що позначилося на обсягах торгів фінансовими інструментами, структурі біржових операцій, рівні капіталізації та інвестиційній активності учасників ринку. Водночас процеси цифровізації фінансового сектору, удосконалення нормативно-правової бази та поступова адаптація до європейських стандартів створюють передумови для подальшого розвитку фондового ринку та підвищення його ролі у фінансуванні економіки.

Передумовою оцінки рівня розвитку фондового ринку є аналіз його взаємозв'язку з макроекономічними показниками країни. Одним із найбільш інформативних індикаторів виступає співвідношення обсягів торгів на ринках капіталу до валового внутрішнього продукту, яке характеризує рівень активності

фондового ринку та його значення у фінансовому забезпеченні економіки. Чим вищою є частка обсягів торгів у ВВП, тим вагомішу роль відіграє ринок капіталу у процесах мобілізації та перерозподілу фінансових ресурсів. Для визначення сучасних тенденцій розвитку фондового ринку України доцільно проаналізувати динаміку ВВП, обсягів торгів на ринках капіталу та їх співвідношення протягом 2023–2025 років (рис. 2.1).

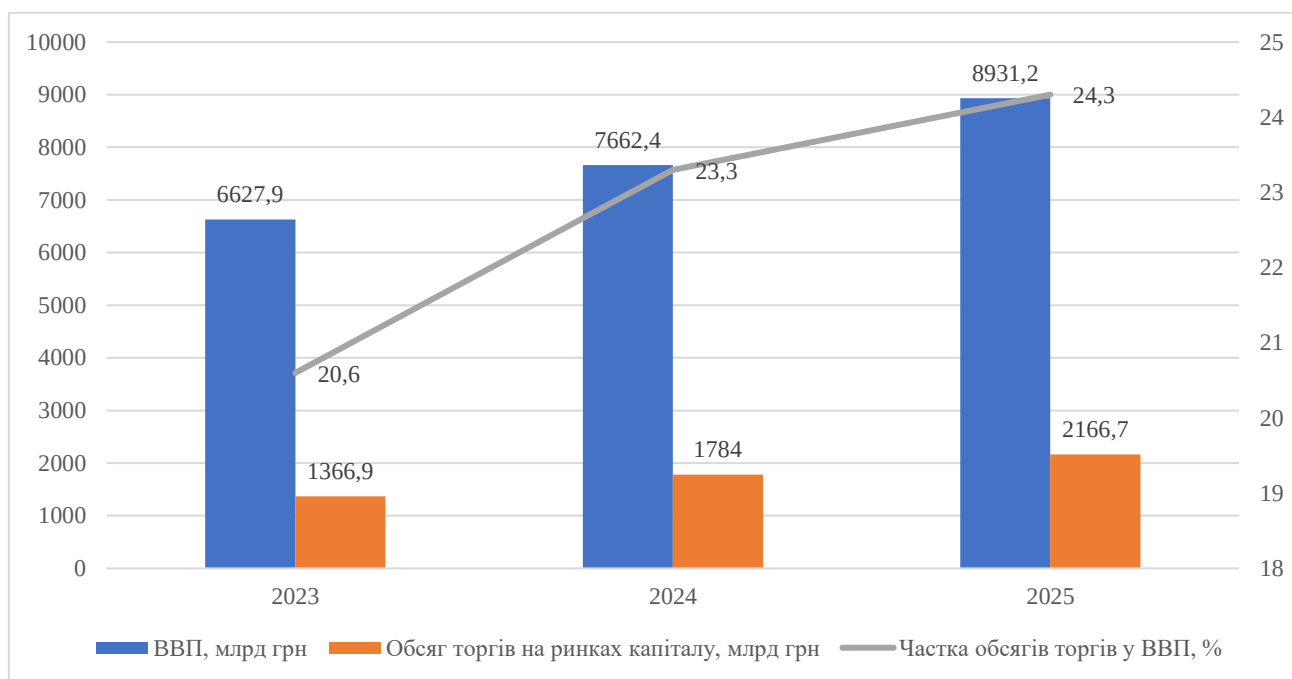

Рис. 2.1. Динаміка ВВП, обсягів торгів на ринках капіталу та їх частки у ВВП в Україні у 2023–2025 рр. [24]

Дані рис. 2.1 свідчать про позитивну динаміку як макроекономічних показників, так і показників розвитку фондового ринку України протягом 2023–2025 років. Водночас темпи зростання обсягів торгів на ринках капіталу перевищували темпи зростання валового внутрішнього продукту, що свідчить про поступове посилення ролі ринку капіталу у фінансовій системі держави.

У 2023 році обсяг валового внутрішнього продукту становив 6627,9 млрд грн, тоді як обсяг торгів на ринках капіталу дорівнював 1366,9 млрд грн. Частка обсягів торгів у ВВП склала 20,6%, що означає, що через механізми ринку капіталу було забезпечено фінансові операції на суму, еквівалентну понад одній п'ятій створеного в економіці ВВП.

У 2024 році спостерігалось суттєве зростання досліджуваних показників. ВВП збільшився до 7662,4 млрд грн, тобто на 1034,5 млрд грн або на 15,6 % порівняно з попереднім роком. Одночасно обсяг торгів на ринках капіталу зріс до 1784,0 млрд грн, що на 417,1 млрд грн більше, ніж у 2023 році. Темп приросту обсягів торгів становив 30,5 %, що майже вдвічі перевищує темп зростання ВВП. У результаті частка обсягів торгів у ВВП підвищилася до 23,3 %, тобто на 2,7 відсоткових пункти.

У 2025 році тенденція до зростання зберіглася. Обсяг ВВП досяг 8931,2 млрд грн, що на 1268,8 млрд грн або 16,6% більше порівняно з 2024 роком. Водночас обсяг торгів на ринках капіталу збільшився до 2166,7 млрд грн, що на 382,7 млрд грн або 21,5% перевищує показник попереднього року. Частка обсягів торгів у ВВП зросла до 24,3%, тобто на 1,0 відсотковий пункт відносно 2024 року та на 3,7 відсоткових пункти порівняно з 2023 роком.

Загалом за досліджуваний період ВВП України збільшився на 2303,3 млрд грн, або на 34,8%, тоді як обсяг торгів на ринках капіталу зріс на 799,8 млрд грн, або на 58,5%. Відповідно частка обсягів торгів у ВВП підвищилася з 20,6% до 24,3%. Це свідчить про те, що розвиток ринку капіталу відбувався швидшими темпами, ніж зростання економіки в цілому.

Отримані результати дають підстави стверджувати про поступове пожвавлення діяльності фондового ринку України та зростання його значення у процесах перерозподілу фінансових ресурсів. Водночас навіть показник у 24,3% залишається суттєво нижчим від рівня більшості розвинених країн світу, де співвідношення обороту фондового ринку до ВВП часто перевищує 100%. Це свідчить про наявність значного потенціалу подальшого розвитку українського ринку капіталу, розширення кола фінансових інструментів та активізації участі інституційних і приватних інвесторів.

Важливою характеристикою розвитку фондового ринку є структура торгів залежно від місця укладання угод. Співвідношення між обсягами операцій на організованому та позаорганізованому ринках капіталу дозволяє оцінити рівень організованості ринку, ступінь його прозорості, концентрацію ліквідності та

ефективність функціонування торговельної інфраструктури. Аналіз динаміки зазначених показників дає можливість визначити основні тенденції трансформації ринку капіталу України і оцінити зміни в поведінці його учасників у сучасних умовах господарювання (рис. 2.2).

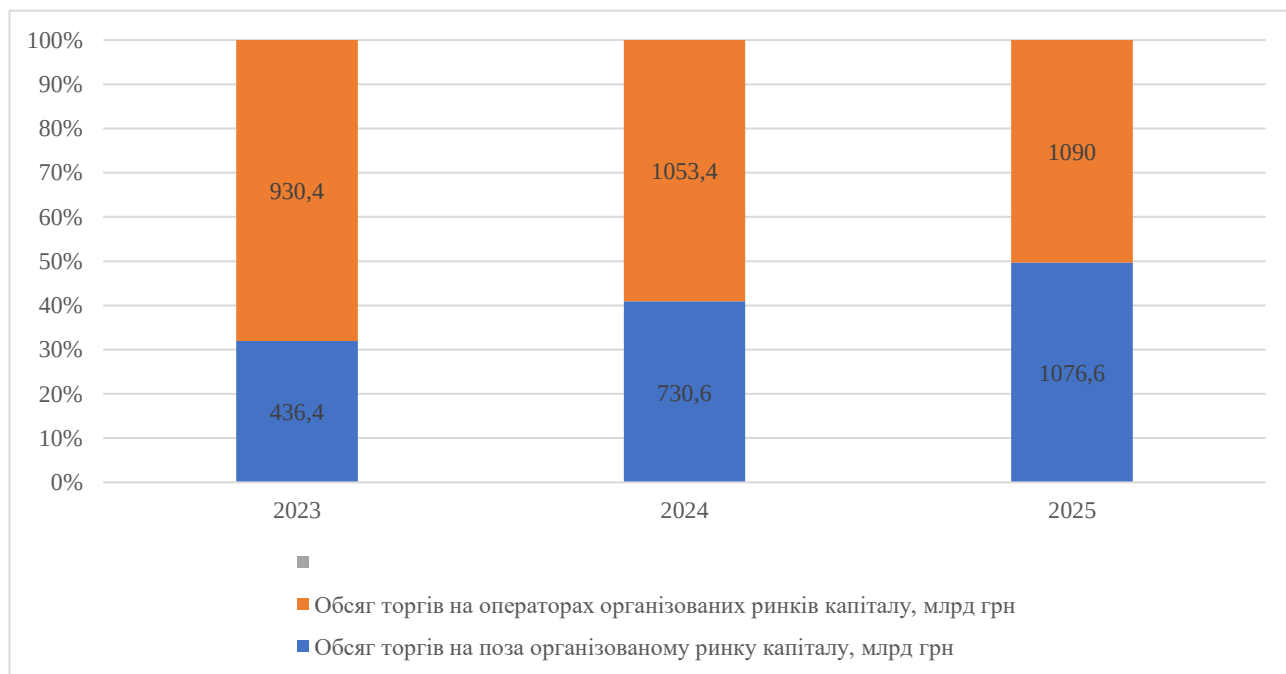

Рис. 2.2. Динаміка обсягів торгів на позаорганізованому і організованому ринках капіталу України у 2023–2025 рр., млрд грн [24]

Дані рис. 2.2 свідчать про суттєві структурні зміни на ринку капіталу України протягом 2023–2025 років. Хоча організований ринок продовжував зберігати провідні позиції за обсягами операцій, темпи зростання позаорганізованого сегмента були значно вищими, що призвело до поступового скорочення розриву між цими двома складовими ринку.

У 2023 році обсяг торгів на позаорганізованому ринку капіталу становив 436,4 млрд грн, тоді як на операторах організованих ринків капіталу було укладено угод на суму 930,4 млрд грн. Таким чином, організований сегмент перевищував позаорганізований у 2,13 раза, а його частка в загальному обсязі торгів становила 68,1%, тоді як на позаорганізований ринок припадало лише 31,9%.

У 2024 році спостерігалось значне зростання обсягів операцій в обох сегментах ринку. Обсяг торгів на позаорганізованому ринку зріс до 730,6 млрд

грн, що на 294,2 млрд грн більше порівняно з попереднім роком. Темп приросту становив 67,4%, що свідчить про суттєву активізацію операцій поза біржовими майданчиками. Водночас обсяг торгів на організованих ринках збільшився до 1053,4 млрд грн, або на 123,0 млрд грн (+13,2%). У результаті частка позаорганізованого ринку в загальному обсязі операцій зросла до 41,0%, тоді як частка організованого сегмента скоротилася до 59,0%.

У 2025 році тенденція до швидкого зростання позаорганізованого сегмента збереглася. Обсяг торгів на позаорганізованому ринку досяг 1076,6 млрд грн, що на 346,0 млрд грн або 47,4% більше порівняно з 2024 роком. Водночас обсяг операцій на організованих ринках капіталу збільшився лише до 1090,0 млрд грн, тобто на 36,6 млрд грн або 3,5%. Фактично обсяги торгів у двох сегментах майже зрівнялися: різниця між ними становила лише 13,4 млрд грн. Частка позаорганізованого ринку зросла до 49,7%, тоді як частка організованого ринку скоротилася до 50,3%.

Загалом за досліджуваний період обсяг торгів на позаорганізованому ринку збільшився з 436,4 млрд грн до 1076,6 млрд грн, тобто на 640,2 млрд грн або на 146,7%. Натомість обсяг операцій на організованих ринках зріс лише на 159,6 млрд грн або на 17,2%. Це свідчить про те, що основним драйвером зростання ринку капіталу України протягом аналізованого періоду виступав саме позаорганізований сегмент.

Отримані результати свідчать про поступову зміну структури ринку капіталу України. Якщо у 2023 році переважна більшість операцій здійснювалася через організовані торговельні майданчики, то у 2025 році частки двох сегментів практично зрівнялися. Така тенденція може бути наслідком зростання кількості прямих угод між учасниками ринку, активізації операцій з державними цінними паперами, а також прагнення інвесторів використовувати більш гнучкі механізми укладання угод.

Водночас надмірне зростання частки позаорганізованого ринку може свідчити про певне зниження концентрації ліквідності на біржових майданчиках. Тому одним із важливих завдань подальшого розвитку ринку капіталу України

залишається підвищення привабливості організованого сегмента торгівлі, розширення спектра фінансових інструментів та посилення ролі фондових бірж як ключових центрів концентрації капіталу та забезпечення прозорості ринкових операцій.

Важливим індикатором розвитку фондового ринку є активність емітентів щодо залучення капіталу шляхом випуску цінних паперів. Аналіз динаміки обсягів та кількості зареєстрованих випусків акцій і корпоративних облігацій дозволяє оцінити інвестиційну активність суб'єктів господарювання, рівень використання інструментів фондового ринку для фінансування діяльності та загальні тенденції розвитку ринку капіталу. Особливого значення набуває дослідження структури випусків корпоративних облігацій за категоріями емітентів, що дає можливість визначити найбільш активних учасників ринку залучення позикового капіталу. Для оцінки зазначених тенденцій проаналізуємо динаміку обсягів і кількості випусків окремих видів цінних паперів, зареєстрованих НКЦПФР протягом 2023–2025 років (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка обсягу і кількості випусків окремих цінних паперів, зареєстрованих НКЦПФР протягом 2023–2025 років [24]

Період	Обсяг випуску акцій, млн грн	Кількість випусків, шт	Обсяг випуску корпоративних облігацій, млн грн				Обсяг випуску корпоративних облігацій в млн доларах США	Кількість випусків, шт
			Загальний обсяг зареєстрованих випусків	Підприємства (крім банків та страхових компаній)	Банки	Страхові компанії		
2023	9 151,7	30	13045,0	13045,0	0	0	0	24
2024	364557,8	60	5075,0	4875,0	200,0	0	17,5	38
2025	39 389,9	41	4655,7	4655,7	0	0	0,7	29

Дані табл. 2.1 свідчать про значні коливання активності емітентів на ринку акцій та корпоративних облігацій України протягом 2023–2025 років. При цьому динаміка випусків акцій та корпоративних облігацій характеризувалася різноспрямованими тенденціями, що відображає особливості залучення капіталу суб'єктами господарювання в сучасних економічних умовах.

Аналіз показників випуску акцій засвідчує суттєве зростання обсягів емісії у 2024 році. Так, якщо у 2023 році НКЦПФР було зареєстровано 30 випусків акцій на загальну суму 9 151,7 млн грн, то у 2024 році обсяг емісії зріс до 364 557,8 млн грн за 60 випусками. Порівняно з попереднім роком обсяг випуску акцій збільшився на 355 406,1 млн грн, або майже у 39,8 раза, тоді як кількість випусків подвоїлася. Такий різкий приріст свідчить про проведення значних корпоративних реструктуризацій, докапіталізацію підприємств та активне використання акціонерного капіталу як джерела фінансування.

У 2025 році ситуація змінилася. Обсяг випуску акцій скоротився до 39389,9 млн грн, що на 325167,9 млн грн або 89,2% менше порівняно з 2024 роком. Кількість зареєстрованих випусків також зменшилася до 41. Незважаючи на суттєве скорочення щодо рекордного показника попереднього року, обсяг емісії акцій у 2025 році все ще перевищував рівень 2023 року більш ніж у 4,3 раза. Це свідчить про збереження інтересу емітентів до використання акціонерного фінансування, хоча масштаби залучення капіталу стали більш помірними.

Інша тенденція спостерігається щодо корпоративних облігацій. У 2023 році було зареєстровано 24 випуски корпоративних облігацій загальним обсягом 13045,0 млн грн. Усі випуски припадали на підприємства реального сектору економіки, тоді як банки та страхові компанії не здійснювали емісій облігацій.

У 2024 році обсяг зареєстрованих випусків корпоративних облігацій скоротився до 5075,0 млн грн, тобто на 7970,0 млн грн або 61,1% порівняно з попереднім роком. При цьому кількість випусків збільшилася з 24 до 38. Це свідчить про те, що емітенти здійснювали більшу кількість емісій, однак середній розмір одного випуску суттєво зменшився. Особливістю 2024 року стала поява банків серед емітентів корпоративних облігацій. На банківський сектор припало 200,0 млн грн або майже 3,9% від загального обсягу випусків. Основна частка емісій, як і раніше, належала підприємствам, на які припадало 4 875,0 млн грн або 96,1% загального обсягу.

У 2025 році обсяг зареєстрованих випусків корпоративних облігацій продовжив скорочуватися та становив 4655,7 млн грн. Порівняно з 2024 роком

зменшення склало 419,3 млн грн або 8,3%, а відносно 2023 року – 8389,3 млн грн або 64,3%. Кількість випусків також скоротилася до 29. Практично весь обсяг емісії забезпечували підприємства реального сектору економіки (4655,7 млн грн), тоді як банки та страхові компанії не здійснювали значних випусків облігацій. Водночас у структурі показників фіксується незначний обсяг емісій в іноземній валюті на рівні 0,7 млн дол. США.

Загалом проведений аналіз свідчить про переорієнтацію емітентів із боргових інструментів на акціонерне фінансування. Якщо у 2023 році обсяг випуску корпоративних облігацій перевищував обсяг емісії акцій у 1,4 раза, то вже у 2024 році обсяг випуску акцій перевищив обсяг корпоративних облігацій у 71,8 раза, а у 2025 році – у 8,5 раза. Така тенденція може свідчити про зростання потреби підприємств у зміцненні власного капіталу в умовах економічної невизначеності та обмежених можливостей залучення довгострокового боргового фінансування.

Отже, протягом 2023–2025 років ринок емісійних цінних паперів України характеризувався значною нерівномірністю розвитку. Випуски акцій демонстрували високі темпи зростання та залишалися основним інструментом залучення капіталу, тоді як сегмент корпоративних облігацій мав тенденцію до поступового скорочення як за обсягами, так і за кількістю випусків. Це свідчить про необхідність подальшого розвитку боргового сегмента фондового ринку і розширення можливостей для залучення підприємствами довгострокових інвестиційних ресурсів.

Важливим показником розвитку фондового ринку є співвідношення обсягів торгів на організованих ринках капіталу до валового внутрішнього продукту. Цей індикатор дає можливість оцінити роль організованого сегмента ринку у фінансовій системі держави, рівень концентрації біржових операцій та ступінь залучення ринку капіталу до процесів перерозподілу фінансових ресурсів. Зростання частки біржових операцій у ВВП свідчить про підвищення активності учасників ринку, розвиток біржової інфраструктури та посилення значення фондового ринку як джерела фінансування економіки. Для оцінки

відповідних тенденцій доцільно проаналізувати динаміку ВВП, обсягів торгів на організованих ринках капіталу та їх частки у ВВП протягом 2023–2025 років (рис. 2.3).

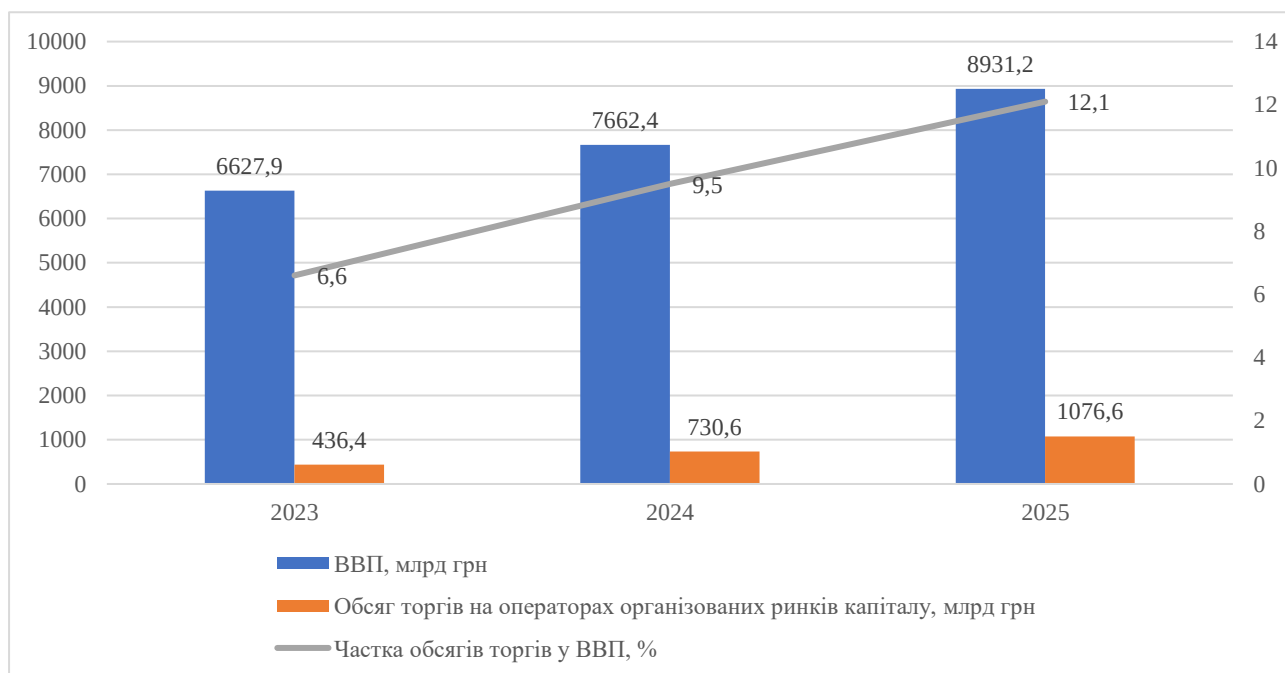

Рис. 2.3. Динаміка ВВП, обсягів торгів на організованих ринках капіталу та їх частки у ВВП в Україні у 2023–2025 рр. [24]

Дані рис. 2.3 свідчать про стале зростання як валового внутрішнього продукту України, так і обсягів торгів на організованих ринках капіталу протягом 2023–2025 років. При цьому темпи приросту обсягів біржових операцій значно перевищували темпи зростання ВВП, що вказує на поступове підвищення ролі організованого сегмента фондового ринку в економіці країни.

У 2023 році обсяг валового внутрішнього продукту становив 6627,9 млрд грн, тоді як обсяг торгів на організованих ринках капіталу дорівнював 436,4 млрд грн. Частка біржових операцій у ВВП становила лише 6,6 %, що свідчило про відносно невисокий рівень розвитку організованого сегмента ринку капіталу та його обмежений вплив на процеси фінансування економіки.

У 2024 році спостерігалось суттєве пожвавлення біржової активності. ВВП зріс до 7662,4 млрд грн, що на 1034,5 млрд грн або 15,6% більше порівняно з попереднім роком. Водночас обсяг торгів на організованих ринках капіталу збільшився до 730,6 млрд грн, тобто на 294,2 млрд грн або на 67,4%. Завдяки

значно вищим темпам зростання біржових операцій частка обсягів торгів у ВВП зросла до 9,5 %, що на 2,9 відсоткових пункти перевищило показник 2023 року.

У 2025 році позитивна тенденція збереглася. Валовий внутрішній продукт досяг 8931,2 млрд грн, збільшившись на 1268,8 млрд грн або 16,6% відносно 2024 року. Обсяг торгів на організованих ринках капіталу зріс до 1076,6 млрд грн, що на 346,0 млрд грн або 47,4% більше порівняно з попереднім роком. Частка біржових операцій у ВВП підвищилася до 12,1%, що на 2,6 в. п. більше, ніж у 2024 році, та на 5,5 в.п. більше порівняно з 2023 роком.

Загалом за досліджуваний період ВВП України зріс на 2303,3 млрд грн або на 34,8%, тоді як обсяг торгів на організованих ринках капіталу збільшився на 640,2 млрд грн або на 146,7%. Таким чином, темпи приросту біржових операцій більш ніж у чотири рази перевищили темпи зростання економіки. Частка обсягів торгів у ВВП зросла з 6,6% до 12,1%, тобто майже в 1,8 раза.

Отримані результати свідчать про поступове зміцнення позицій організованого сегмента ринку капіталу України та підвищення його ролі у фінансовому забезпеченні економіки. Зростання обсягів біржових операцій свідчить про активізацію інвестиційної діяльності, підвищення ліквідності фінансових інструментів та розвиток біржової інфраструктури. Водночас навіть у 2025 році показник у 12,1% залишається відносно низьким порівняно з розвиненими країнами, де співвідношення обсягів біржових торгів до ВВП часто перевищує 50–100%. Це свідчить про значний потенціал подальшого розвитку організованого фондового ринку України та необхідність розширення спектра фінансових інструментів, залучення нових емітентів та підвищення інвестиційної активності учасників ринку.

Важливим аспектом оцінки сучасного стану фондового ринку є дослідження структури біржових операцій за видами фінансових інструментів. Аналіз обсягів торгів та їх структури дозволяє визначити найбільш ліквідні сегменти ринку, оцінити рівень диверсифікації фінансових інструментів та виявити тенденції зміни інвестиційних пріоритетів учасників ринку капіталу. Особливого значення набуває дослідження питомої ваги окремих інструментів у

загальному обсязі торгів, оскільки це дає змогу встановити ступінь збалансованості розвитку ринку та рівень концентрації операцій у певних сегментах. Для виявлення зазначених тенденцій проаналізуємо динаміку обсягів торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу України з розподілом за видами фінансових інструментів протягом 2023–2025 років (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка обсягів торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу з розподілом за видами фінансових інструментів протягом 2023-2025 років, млн грн [24]

Період	2023	Питома вага, %	2024	Питома вага, %	2025	Питома вага, %	Темп приросту, %
Акція	109,9	0,03	42,4	0,01	49,9	0,00	-54,60
Акція іноземного емітента	7,1	0,00	18,9	0,00	49,1	0,00	591,55
Акція КІФ	0,1	0,00	239,4	0,04	1524,7	0,14	-
Інвестиційний сертифікат	11,2	0,00	3479,1	0,53	1907,3	0,18	16929,46
Корпоративна облігація	8902	2,04	10377,4	1,58	8097,5	0,75	-9,04
Облігація внутрішніх державних позик України	406008,7	93,03	547926,3	83,44	813045,18	75,52	100,25
Облігація зовнішніх державних позик України	200,3	0,05	781,1	0,12	15958,93	1,48	7867,51
Облігація іноземної держави	21071,7	4,83	56006,7	8,53	54619,14	5,07	159,21
Своп	0	0,00	37289,9	5,68	181177	16,83	-
Облігація іноземного емітента	121,1	0,03	112,4	0,02	50,8	0,00	-58,05
Облігація внутрішніх місцевих позик	0	0,00	407,5	0,06	96,5	0,01	-
Державний дериватив	0	0,00	3,8	0,00	0,1	0,00	-
Загальний підсумок	436432,1	100,00	656685,3	100,00	1076576,2	100,00	146,68

Дані таблиці 2.2 свідчать про суттєве зростання обсягів торгів на організованих ринках капіталу України протягом 2023–2025 років. Загальний обсяг операцій збільшився з 436,4 млрд грн у 2023 році до 1076,6 млрд грн у 2025 році, тобто на 640,1 млрд грн або на 146,7%. Водночас структура торгів

залишалася висококонцентрованою, оскільки переважна частина операцій здійснювалася з державними борговими інструментами.

Найбільшу частку в структурі торгів протягом усього досліджуваного періоду займали облігації внутрішніх державних позик України (ОВДП). У 2023 році обсяг операцій з ОВДП становив 406,0 млрд грн або 93,03 % загального обсягу торгів. У 2024 році цей показник зріс до 547,9 млрд грн, а у 2025 році досяг 813,0 млрд грн. За три роки обсяг торгів ОВДП збільшився більш ніж удвічі – на 100,3%. Незважаючи на абсолютне зростання, їх частка поступово скорочувалася – з 93,03% у 2023 році до 75,52% у 2025 році. Це свідчить про певну диверсифікацію структури організованого ринку та зростання ролі інших фінансових інструментів.

Друге місце за обсягами торгів у 2025 році посіли свопи. Якщо у 2023 році операції з цим інструментом були відсутні, то вже у 2024 році їх обсяг становив 37,3 млрд грн або 5,68% ринку, а у 2025 році зріс до 181,2 млрд грн або 16,83% загального обсягу торгів. Така динаміка свідчить про активний розвиток ринку похідних фінансових інструментів та поступове впровадження сучасних механізмів управління фінансовими ризиками.

Значну роль у структурі торгів відігравали облігації іноземних держав. У 2023 році обсяг операцій з ними становив 21,1 млрд грн, у 2024 році – 56,0 млрд грн, а у 2025 році – 54,6 млрд грн. Незважаючи на незначне скорочення в останньому році, порівняно з 2023 роком обсяг торгів зріс на 159,2%. Частка цього інструмента коливалася від 4,83% до 8,53%, а у 2025 році становила 5,07 %, що свідчить про стабільний інтерес інвесторів до міжнародних боргових інструментів.

Особливо високі темпи зростання демонстрували облігації зовнішніх державних позик України. Їх обсяг збільшився з 200,3 млн грн у 2023 році до майже 16,0 млрд грн у 2025 році. Темп приросту за досліджуваний період склав 7867,5%, що є найвищим показником серед усіх фінансових інструментів. Відповідно частка цього сегмента зросла з 0,05% до 1,48%.

Корпоративні облігації залишалися важливим, але відносно невеликим сегментом організованого ринку. У 2023 році обсяг торгів ними становив 8,9 млрд грн, у 2024 році зріс до 10,4 млрд грн, а у 2025 році скоротився до 8,1 млрд грн. За три роки обсяг операцій з корпоративними облігаціями зменшився на 9,0%, а їх частка в структурі торгів скоротилася з 2,04% до 0,75%. Це свідчить про недостатній розвиток корпоративного сегмента ринку капіталу України та обмежене використання підприємствами боргових цінних паперів як джерела фінансування.

Операції з акціями залишалися незначними за обсягами. У 2023 році торги акціями становили лише 109,9 млн грн, а у 2025 році – 49,9 млн грн. Частка цього інструмента протягом усього періоду не перевищувала 0,03%. Аналогічна ситуація спостерігалася щодо акцій іноземних емітентів, хоча обсяг операцій із ними збільшився з 7,1 млн грн до 49,1 млн грн, що відповідає приросту на 591,6%.

Позитивною тенденцією стало суттєве збільшення операцій з акціями корпоративних інвестиційних фондів. Якщо у 2023 році обсяг таких операцій був практично відсутній і становив лише 0,1 млн грн, то у 2025 році він досяг 1524,7 млн грн. Також активно розвивався ринок інвестиційних сертифікатів, обсяг торгів якими зріс з 11,2 млн грн у 2023 році до 1907,3 млн грн у 2025 році. Незважаючи на відносно невелику питому вагу, такі зміни свідчать про поступове розширення інструментів колективного інвестування.

Операції з облігаціями іноземних емітентів, навпаки, демонстрували спадну тенденцію. За аналізований період їх обсяг скоротився зі 121,1 млн грн до 50,8 млн грн, або на 58,1%. Незначними залишалися також обсяги торгів облігаціями внутрішніх місцевих позик та державними деривативами.

Таким чином, результати аналізу свідчать, що організований фондовий ринок України характеризується високою концентрацією операцій у сегменті державних боргових цінних паперів. Водночас протягом 2023–2025 років спостерігалася поступове розширення спектра фінансових інструментів, зростання ролі похідних фінансових інструментів, інструментів колективного

інвестування і міжнародних цінних паперів. Незважаючи на позитивні структурні зміни, ринок акцій та корпоративних облігацій залишається недостатньо розвиненим, що свідчить про необхідність активізації механізмів залучення приватного капіталу та подальшої диверсифікації українського ринку капіталу.

2.2. Оцінка результатів діяльності учасників фондового ринку у сучасних умовах

Ефективність діяльності емітентів, інвесторів, професійних учасників і інфраструктурних установ значною мірою визначає рівень розвитку фондового ринку, його ліквідність, інвестиційну привабливість і здатність виконувати функцію перерозподілу фінансових ресурсів в економіці.

В умовах воєнного стану, макроекономічної нестабільності та трансформаційних процесів, пов'язаних із реформуванням ринку капіталу відповідно до європейських стандартів, діяльність учасників фондового ринку України зазнала суттєвих змін. З одного боку, спостерігається зростання ролі держави як емітента боргових цінних паперів та активізація операцій із державними фінансовими інструментами, а з іншого – зберігаються проблеми недостатньої активності корпоративного сектору, низької капіталізації окремих сегментів ринку і обмеженої участі інституційних інвесторів у фінансуванні економіки.

Оцінка результатів діяльності учасників фондового ринку дозволяє визначити рівень їхньої активності, виявити структурні зміни в системі ринкових відносин, встановити основні тенденції розвитку окремих сегментів ринку капіталу і оцінити ефективність функціонування його інституційної інфраструктури. Особливе значення при цьому мають показники емісійної діяльності, обсяги біржових операцій, результати роботи професійних учасників ринку, діяльність інститутів спільного інвестування та інших фінансових посередників.

Ефективність функціонування організованого фондового ринку значною мірою залежить від діяльності операторів організованих ринків капіталу, які забезпечують концентрацію попиту і пропозиції на фінансові інструменти, формування ринкових цін, підтримання ліквідності та прозорості біржових операцій. Аналіз обсягів торгів на провідних фондових біржах дозволяє оцінити рівень концентрації ринку, визначити позиції окремих торговельних майданчиків та виявити тенденції розвитку біржової інфраструктури в Україні.

Особливого значення набуває дослідження динаміки обсягів торгів та їх структури за окремими операторами організованих ринків капіталу, оскільки це дає змогу оцінити рівень конкурентного середовища, ступінь концентрації біржової діяльності та ефективність функціонування основних торговельних платформ. Для цього проаналізуємо динаміку обсягів торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу України протягом 2023–2025 років (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка обсягів торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу протягом 2023 - 2025 років, млн грн [24]

Період	ПФТС	ПЕРСПЕКТИВА	Українська біржа	Всього
2023 рік	274684,7	146978,9	14768,6	436432,1
Питома вага, %	62,94	33,68	3,38	100,00
2024 рік	466957,8	168510,3	21217,2	656685,3
Питома вага, %	71,11	25,66	3,23	100,00
2025 рік	842678,6	233897,6	0	1076576,2
Питома вага, %	78,27	21,73	0,00	100,00

Дані табл. 2.3 свідчать про стале зростання обсягів торгів фінансовими інструментами на організованих ринках капіталу України протягом досліджуваного періоду. Загальний обсяг біржових операцій збільшився з 436,4 млрд грн у 2023 році до 1076,6 млрд грн у 2025 році, що становить приріст на

640,1 млрд грн або 146,7%. Водночас розвиток біржового сегмента супроводжувався посиленням концентрації операцій на окремих торговельних майданчиках.

Лідером організованого ринку протягом усього аналізованого періоду залишалася фондова біржа ПФТС. У 2023 році на цій біржі було укладено угод на суму 274,7 млрд грн, що становило 62,94% загального обсягу організованого ринку. У 2024 році обсяг торгів зріс до 467,0 млрд грн, а у 2025 році досяг 842,7 млрд грн. Загалом за три роки обсяг операцій на ПФТС збільшився на 568,0 млрд грн або на 206,8 %, тобто більш ніж утричі. Одночасно зростала і частка біржі в загальному обсязі торгів: з 62,94% у 2023 році до 71,11% у 2024 році та 78,27% у 2025 році. Таким чином, майже чотири п'ятих усіх біржових операцій у 2025 році були зосереджені саме на ПФТС, що свідчить про її домінуюче становище на українському фондовому ринку.

Другою за масштабами діяльності залишалася біржа «Перспектива». У 2023 році обсяг торгів на ній становив 147,0 млрд грн або 33,68% загального ринку. У 2024 році показник збільшився до 168,5 млрд грн, а у 2025 році досяг 233,9 млрд грн. Загальний приріст за досліджуваний період склав 86,9 млрд грн або 59,1%. Незважаючи на абсолютне зростання обсягів операцій, питома вага біржі «Перспектива» поступово скорочувалася: з 33,68% у 2023 році до 25,66% у 2024 році та 21,73% у 2025 році. Це свідчить про те, що темпи розвитку даної біржі були нижчими порівняно з ПФТС, у результаті чого її позиції на ринку поступово послаблювалися.

Найменші обсяги торгів протягом 2023–2024 років демонструвала «Українська біржа». У 2023 році на її частку припадало лише 14,8 млрд грн або 3,38% загального обсягу торгів. У 2024 році обсяг операцій збільшився до 21,2 млрд грн, проте частка біржі залишилася майже незмінною та становила 3,23%. У 2025 році торги на «Українській біржі» фактично були відсутні, а її частка скоротилася до нуля. Це свідчить про втрату біржею своїх позицій на ринку та подальшу концентрацію біржових операцій на двох основних торговельних майданчиках.

Порівняльний аналіз структури ринку показує, що рівень концентрації біржових операцій в Україні постійно зростає. Якщо у 2023 році дві найбільші біржі – ПФТС та «Перспектива» – забезпечували 96,62% усіх операцій на організованому ринку, то у 2025 році їх сукупна частка досягла 100%. При цьому частка ПФТС зросла на 15,33 в. п., тоді як частка біржі «Перспектива» скоротилася на 11,95 в. п.

Особливу увагу привертає випереджальне зростання обсягів торгів на ПФТС порівняно з іншими біржами. Якщо загальний обсяг організованого ринку за три роки збільшився у 2,47 раза, то обсяг торгів на ПФТС зріс у 3,07 раза. Це свідчить про посилення конкурентних переваг біржі, підвищення рівня ліквідності фінансових інструментів, що обертаються на її майданчику, та концентрацію основних операцій із державними цінними паперами саме на цій платформі.

Отже, результати аналізу засвідчують високий рівень концентрації організованого ринку капіталу України. Провідну роль у його функціонуванні відіграє ПФТС, яка поступово зміцнює свої ринкові позиції та концентрує основну частину біржових операцій. Водночас скорочення кількості активних торговельних майданчиків і зростання рівня концентрації ринку свідчать про необхідність розвитку конкурентного середовища, розширення спектра фінансових інструментів та підвищення активності учасників організованого фондового ринку.

Для більш глибокої оцінки результатів діяльності операторів організованих ринків капіталу важливо проаналізувати не лише загальні обсяги біржових операцій, а й їх структуру за видами фінансових інструментів. Такий аналіз дозволяє визначити спеціалізацію окремих біржових майданчиків, виявити особливості формування ліквідності на ринку та оцінити рівень диверсифікації біржової торгівлі. Крім того, дослідження структури операцій за фінансовими інструментами дає можливість встановити роль кожного оператора організованого ринку капіталу у забезпеченні обігу різних категорій цінних паперів та похідних фінансових інструментів (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка обсягів торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу з розподілом за видами фінансових інструментів (у розрізі операторів організованих ринків капіталу) протягом 2025 року, млн грн [24]

Вид фінансового інструменту	ПФТС	Питома вага, %	ПЕРСПЕКТИВА	Питома вага, %	Усього
Акція	29,5	0,00	20,4	0,01	49,9
Акція іноземного емітента	49,1	0,01	0,0	0,00	49,1
Акція КІФ	1510,1	0,18	14,6	0,01	1524,7
Інвестиційний сертифікат	1855,6	0,22	51,7	0,02	1907,3
Корпоративна облігація	4107,4	0,49	3990,2	1,71	8097,5
Облігація внутрішніх державних позик України	588485,9	69,84	224559,3	96,01	813045,2
Облігація зовнішніх державних позик України	14789,3	1,76	1169,7	0,50	15958,9
Облігація іноземної держави	51299,2	6,09	3320,0	1,42	54619,1
Своп	180413,7	21,41	763,3	0,33	181177,0
Облігація іноземного емітента	42,4	0,01	8,5	0,00	50,8
Облігація внутрішніх місцевих позик	96,5	0,01	0,0	0,00	96,5
Державний дериватив	0,1	0,00	0,0	0,00	0,1
Усього	842678,6	100,00	233897,6	100,00	1076576,2

Дані табл. 2.4 свідчать про високий рівень концентрації біржових операцій на двох основних операторах організованих ринків капіталу України – ПФТС та біржі «Перспектива». Загальний обсяг торгів у 2025 році становив 1076,6 млрд грн, з яких 842,7 млрд грн або 78,27% припадало на ПФТС, а 233,9 млрд грн або 21,73% – на біржу «Перспектива». Водночас структура торгів на цих майданчиках суттєво відрізнялася за окремими видами фінансових інструментів.

Найбільший обсяг операцій у структурі обох бірж традиційно припадав на облігації внутрішніх державних позик України (ОВДП). На ПФТС обсяг торгів ОВДП становив 588,5 млрд грн або 69,84% усіх операцій біржі, тоді як на біржі «Перспектива» – 224,6 млрд грн або 96,01% загального обсягу торгів. Загалом операції з ОВДП досягли 813,0 млрд грн, що становило 75,52% усіх біржових операцій на організованому ринку. Це свідчить про домінування державних

боргових інструментів у структурі українського фондового ринку та їх ключову роль у забезпеченні ліквідності біржового сегмента.

Суттєві відмінності між біржами спостерігаються щодо операцій зі свопами. На ПФТС обсяг таких операцій досяг 180,4 млрд грн або 21,41% усіх біржових угод, тоді як на біржі «Перспектива» торги свопами становили лише 763,3 млн грн або 0,33%. Фактично 99,6% усіх операцій зі свопами на організованому ринку було зосереджено саме на ПФТС. Це свідчить про те, що ПФТС стала основним майданчиком для торгівлі похідними фінансовими інструментами та операцій хеджування ризиків.

Важливе місце у структурі торгів ПФТС займали облігації іноземних держав. Обсяг операцій з ними становив 51,3 млрд грн або 6,09% від загального обсягу торгів біржі. Для порівняння, на біржі «Перспектива» цей показник дорівнював лише 3,3 млрд грн або 1,42%. У результаті понад 93% усіх операцій з облігаціями іноземних держав було зосереджено на ПФТС, що свідчить про її провідну роль у забезпеченні доступу інвесторів до міжнародних фінансових інструментів.

Аналогічна ситуація спостерігається щодо облігацій зовнішніх державних позик України. На ПФТС обсяг торгів цими інструментами становив 14,8 млрд грн, тоді як на біржі «Перспектива» – лише 1,2 млрд грн. Частка ПФТС у загальному обсязі операцій з даними інструментами перевищувала 92%, що свідчить про концентрацію операцій із зовнішніми державними запозиченнями на одному торговельному майданчику.

У сегменті корпоративних облігацій спостерігається більш рівномірний розподіл торгів між біржами. На ПФТС було укладено угод на суму 4107,4 млн грн, а на біржі «Перспектива» – 3990,2 млн грн. Частки бірж у цьому сегменті становили відповідно 50,7% та 49,3%. Така структура свідчить про відносно рівномірну конкуренцію між торговельними майданчиками у сфері обігу корпоративних боргових інструментів.

Операції з інструментами колективного інвестування також переважно концентрувалися на ПФТС. Так, обсяг торгів акціями корпоративних

інвестиційних фондів становив 1510,1 млн грн проти 14,6 млн грн на біржі «Перспектива», а торги інвестиційними сертифікатами – 1855,6 млн грн проти 51,7 млн грн відповідно. Це означає, що понад 96% операцій з інструментами спільного інвестування здійснювалися саме на ПФТС.

Ринок акцій залишався найменш розвиненим сегментом організованого ринку капіталу. Загальний обсяг операцій з акціями українських емітентів становив лише 49,9 млн грн, з яких 29,5 млн грн припадало на ПФТС та 20,4 млн грн на біржу «Перспектива». Частка акцій у структурі торгів обох бірж не перевищувала 0,01%, що свідчить про вкрай низьку ліквідність українського ринку акцій.

Характерною особливістю є те, що операції з акціями іноземних емітентів, облігаціями внутрішніх місцевих позик та державними деривативами здійснювалися практично виключно на ПФТС. Це підтверджує більш широкий спектр фінансових інструментів, представлених на даному торговельному майданчику.

Таким чином, результати аналізу свідчать про домінування ПФТС на організованому фондовому ринку України як за загальними обсягами торгів, так і за більшістю видів фінансових інструментів. Біржа забезпечує основну частину операцій з державними цінними паперами, похідними фінансовими інструментами, інструментами колективного інвестування та міжнародними цінними паперами. Біржа «Перспектива» зберігає вагомі позиції переважно у сегменті державних і корпоративних облігацій. Загалом структура торгів свідчить про високу концентрацію ринку та домінування державних боргових інструментів, які формують основу ліквідності організованого сегмента фондового ринку України.

Важливою складовою інфраструктури фондового ринку є депозитарна система, яка забезпечує облік прав власності на цінні папери, зберігання інформації про їх власників та супроводження операцій з фінансовими інструментами. Центральний депозитарій цінних паперів відіграє ключову роль у забезпеченні надійності, прозорості та безперервності функціонування ринку

капіталу, виступаючи центральною ланкою взаємодії між емітентами, депозитарними установами та інвесторами.

Аналіз показників діяльності Центрального депозитарію дозволяє оцінити рівень розвитку депозитарної інфраструктури, масштаби обслуговування випусків цінних паперів, динаміку кількості емітентів та клієнтів ринку капіталу. Особливо важливим є дослідження змін у кількості випусків цінних паперів, рахунків емітентів та клієнтських рахунків, оскільки ці показники відображають рівень активності учасників фондового ринку та ступінь розвитку його інституційної бази.

Для оцінки сучасного стану депозитарної системи України проаналізуємо основні показники щодо клієнтів Центрального депозитарію цінних паперів протягом 2023–2025 років (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка показників щодо клієнтів Центрального депозитарія цінних паперів
[24]

Показник	2023	2024	2025	Темп приросту, %
Кількість випусків цінних паперів, які обслуговував Центральний депозитарій	10778	10786	10783	0,04
Кількість рахунків емітентів, цінні папери яких обслуговуються Центральним депозитарієм	10810	10825	10873	0,6
Кількість рахунків, відкритих клієнтам Центрального депозитарія	11055	11081	11128	0,7

Дані табл. 2.5 свідчать про стабільність функціонування депозитарної системи України та поступове розширення клієнтської бази Центрального депозитарію цінних паперів протягом 2023–2025 років. Незважаючи на складні умови функціонування фінансового ринку, основні показники діяльності депозитарної системи демонстрували позитивну динаміку, що свідчить про збереження інституційної стійкості фондового ринку.

Кількість випусків цінних паперів, які обслуговувалися Центральним депозитарієм, протягом досліджуваного періоду залишалася практично

незмінною. У 2023 році на обслуговуванні перебувало 10778 випусків цінних паперів, у 2024 році їх кількість зросла до 10786, а у 2025 році становила 10783 випуски. Загальний приріст за три роки склав лише 5 випусків або 0,04%. Такі результати свідчать про стабільний склад фінансових інструментів, які перебувають в обігу на ринку капіталу, та відсутність суттєвих структурних змін у кількості зареєстрованих випусків цінних паперів.

Водночас позитивна тенденція спостерігається щодо кількості рахунків емітентів, цінні папери яких обслуговуються Центральним депозитарієм. У 2023 році їх налічувалося 10810, у 2024 році – 10 825, а у 2025 році – 10873. За досліджуваний період кількість рахунків емітентів збільшилася на 63 одиниці або на 0,6%. Хоча темпи приросту є незначними, вони свідчать про поступове розширення кола емітентів, які використовують послуги депозитарної системи та залучають фінансування через інструменти ринку капіталу.

Найбільш стійке зростання спостерігається за показником кількості рахунків, відкритих клієнтам Центрального депозитарію. У 2023 році їх кількість становила 11055 рахунків, у 2024 році – 11081 рахунок, а у 2025 році досягла 11128 рахунків. Загальний приріст за три роки склав 73 рахунки або 0,7%. Це свідчить про поступове збільшення кількості учасників, які користуються послугами депозитарної системи, та збереження попиту на інфраструктурні послуги фондового ринку.

Порівняльний аналіз показує, що найвищий темп приросту характерний саме для клієнтських рахунків (0,7%), тоді як кількість рахунків емітентів зросла на 0,6%, а кількість випусків цінних паперів практично не змінилася (0,04%). Це свідчить про те, що розширення депозитарної системи відбувалося переважно за рахунок збільшення кількості учасників ринку, а не через суттєве зростання кількості нових фінансових інструментів.

Важливо також відзначити високий рівень співвідношення між кількістю випусків цінних паперів та кількістю рахунків емітентів. У 2025 році різниця між цими показниками становила лише 90 одиниць, що свідчить про значне

охоплення емітентів депозитарним обслуговуванням та ефективного функціонування системи обліку прав власності на цінні папери.

Отримані результати свідчать про те, що Центральний депозитарій цінних паперів забезпечує стабільне функціонування депозитарної інфраструктури навіть в умовах економічної нестабільності та воєнних викликів. Незначні, але позитивні темпи зростання кількості емітентів і клієнтів підтверджують збереження довіри учасників ринку до депозитарної системи та її важливу роль у забезпеченні безперервності обігу фінансових інструментів.

Таким чином, діяльність Центрального депозитарію у 2023–2025 роках характеризувалася високою стабільністю, поступовим розширенням клієнтської бази та збереженням значних масштабів обслуговування випусків цінних паперів. Це створює необхідні передумови для подальшого розвитку інфраструктури фондового ринку України та підвищення його інвестиційної привабливості.

Інститути спільного інвестування (ІСІ) є важливим сегментом фондового ринку, який забезпечує акумулювання інвестиційних ресурсів дрібних та інституційних інвесторів і їх подальше спрямування в фінансові інструменти та реальний сектор економіки. Аналіз динаміки кількості ІСІ за типами дозволяє оцінити структурні зміни на ринку колективного інвестування, рівень його диверсифікації та інвестиційну привабливість різних форм фондів. Особливу увагу при цьому слід приділяти співвідношенню відкритих, інтервальних, закритих та венчурних фондів, оскільки саме воно відображає специфіку ризиків, ліквідності та інвестиційних стратегій на ринку (рис. 2.4).

Дані рис. 2.4 свідчать про неоднорідну динаміку розвитку різних типів інститутів спільного інвестування в Україні протягом 2023–2025 років. Загалом структура ринку ІСІ характеризується значною домінацією венчурних фондів, тоді як інші типи інститутів мають значно меншу питому вагу.

Найбільш чисельною категорією залишаються венчурні інвестиційні фонди. У 2023 році їх кількість становила 1566 одиниць, у 2024 році зросла до 1663, а у 2025 році досягла 1716 одиниць. За досліджуваний період приріст склав

150 фондів або 9,6%, що свідчить про поступове розширення сегмента венчурного інвестування. Така динаміка пояснюється високою гнучкістю венчурних фондів, їх здатністю працювати з ризиковими активами та активним використанням у корпоративному секторі як інструменту структуризації інвестицій.

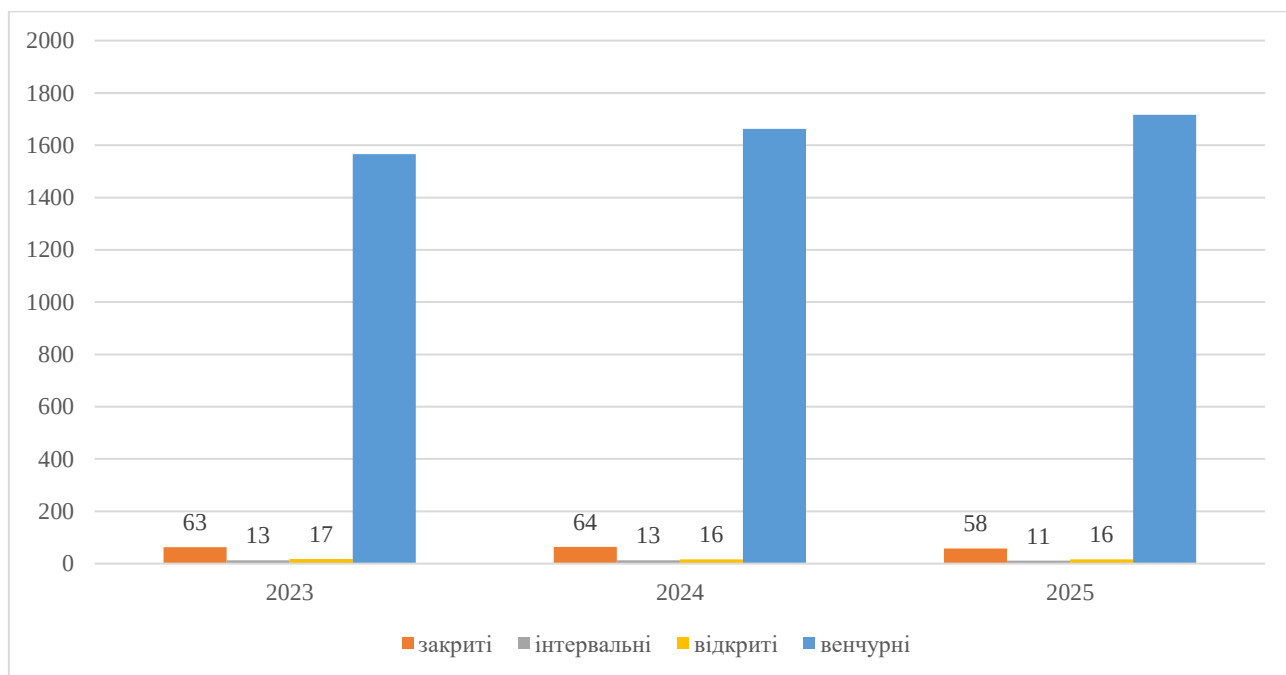

Рис. 2.4. Динаміка кількості інститутів спільного інвестування в Україні за типами у 2023–2025 роках, од. [24]

Закриті інститути спільного інвестування демонструють протилежну тенденцію. У 2023 році їх кількість становила 63 фонди, у 2024 році зросла до 64, проте у 2025 році знизилася до 58 одиниць. Загалом за період відбулося скорочення на 5 фондів або приблизно на 7,9%. Це свідчить про поступове зменшення привабливості закритих фондів через обмежену ліквідність та складніші умови входу та виходу інвесторів.

Інтервальні ІСІ залишаються найменш чисельною та відносно стабільною категорією. У 2023 та 2024 роках їх кількість становила 13 одиниць, а у 2025 році зменшилася до 11 фондів. Загальне скорочення становить 2 фонди або близько 15,4%. Така динаміка пов'язана з низькою популярністю цього типу фондів серед інвесторів через обмеженість можливостей щодо викупу інвестиційних сертифікатів.

Відкриті інститути спільного інвестування також демонструють відносну стабільність. У 2023 році їх кількість становила 17 фондів, у 2024 році знизилася до 16, і у 2025 році залишилася на цьому ж рівні. Незначне скорочення на 1 фонд або 5,9% свідчить про стабілізацію цього сегмента, але водночас і про відсутність його активного розвитку. Відкриті фонди традиційно є найбільш ліквідними, однак їх обмежена кількість може свідчити про недостатній рівень довіри інвесторів або низьку ринкову активність.

Загальна структура ІСІ свідчить про домінування венчурних фондів, частка яких є визначальною у формуванні ринку колективного інвестування. Водночас класичні інвестиційні фонди (відкриті, інтервальні та закриті) займають незначну частку та демонструють переважно стагнаційні або слабо спадні тенденції. Це вказує на структурну асиметрію ринку ІСІ в Україні, де переважають фонди з більш ризиковою та менш ліквідною моделлю інвестування.

Таким чином, результати аналізу свідчать, що ринок інститутів спільного інвестування в Україні у 2023–2025 роках розвивався нерівномірно: з одного боку, спостерігалось зростання загальної кількості венчурних фондів, а з іншого – скорочення або стагнація класичних форм ІСІ. Це формує необхідність подальшого вдосконалення регуляторного середовища та стимулювання розвитку більш диверсифікованих та ліквідних форм колективного інвестування.

Оцінка розвитку недержавного пенсійного забезпечення є важливим елементом аналізу інституційної структури фондового ринку, оскільки недержавні пенсійні фонди (НПФ) виступають довгостроковими інституційними інвесторами, які акумулюють значні обсяги заощаджень населення та спрямовують їх у фінансові інструменти ринку капіталу. Аналіз динаміки кількості НПФ за типами дозволяє виявити тенденції розвитку пенсійної системи, рівень її диверсифікації та інституційної стійкості, а також оцінити активність учасників цього сегмента фінансового ринку (рис. 2.5).

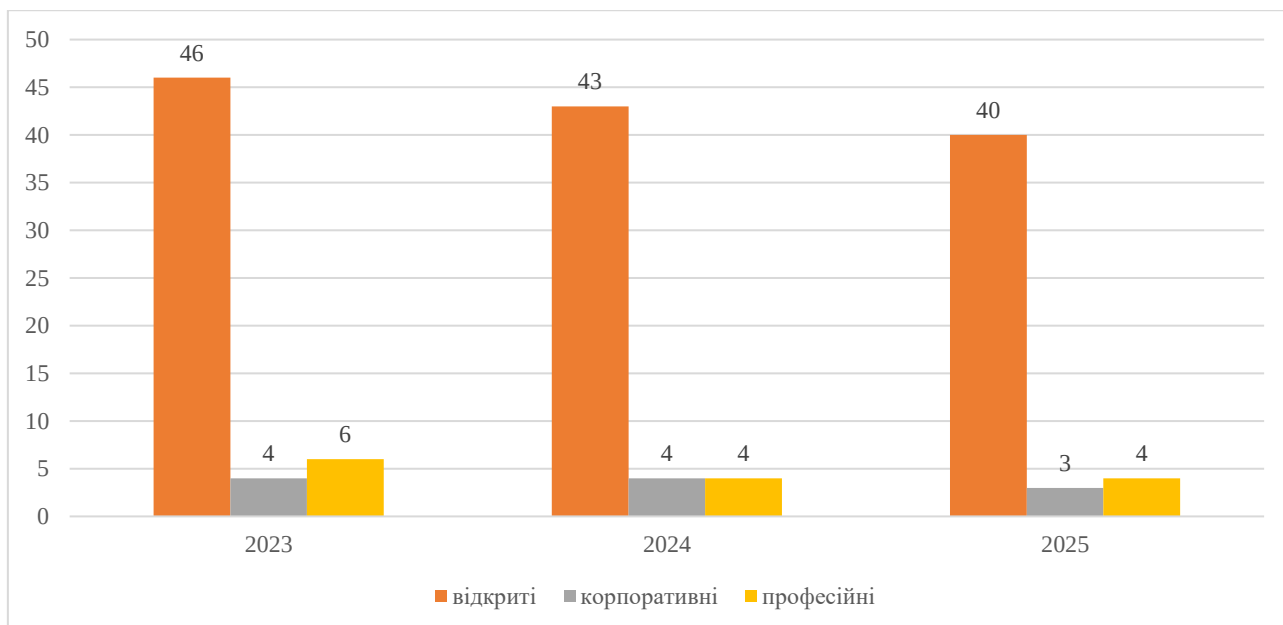

Рис. 2.5. Динаміка кількості недержавних пенсійних фондів в Україні за типами у 2023–2025 роках, од. [24]

Дані рис. 2.5 свідчать про загальну тенденцію до скорочення кількості недержавних пенсійних фондів в Україні протягом 2023–2025 років, що вказує на певну консолідацію та зменшення інституційної різноманітності цього сегмента фінансового ринку.

Найбільш чисельною групою залишаються відкриті недержавні пенсійні фонди. У 2023 році їх кількість становила 46 одиниць, у 2024 році зменшилася до 43, а у 2025 році – до 40 фондів. Загальне скорочення за період становить 6 фондів або близько 13,0%. Така динаміка свідчить про поступове укрупнення ринку, посилення вимог до капіталу та управління активами, а також про вихід з ринку менш ефективних учасників.

Корпоративні недержавні пенсійні фонди демонструють більш стабільну, але низьку чисельність. У 2023 та 2024 роках їх кількість залишалася незмінною – 4 фонди, проте у 2025 році скоротилася до 3 одиниць. Хоча абсолютні зміни є незначними, у відносному вимірі це становить зниження на 25%. Це свідчить про обмежену зацікавленість роботодавців у створенні корпоративних пенсійних програм або про складність їх адміністрування в умовах економічної нестабільності.

Професійні недержавні пенсійні фонди також характеризуються негативною динамікою. У 2023 році їх налічувалося 6, тоді як у 2024 та 2025 роках – по 4 фонди. Загальне скорочення становить 2 фонди або близько 33,3%, що є найвищим темпом зменшення серед усіх типів НПФ. Це може свідчити про поступову втрату інтересу до цього типу фондів або про їх трансформацію в інші організаційні форми.

Отже, загальна кількість недержавних пенсійних фондів в Україні має тенденцію до зниження, причому найбільше скорочення спостерігається у професійному та корпоративному сегментах, тоді як відкриті фонди залишаються найбільш стійкою, але також поступово скорочуваною групою.

Таким чином, ринок недержавного пенсійного забезпечення характеризується поступовою консолідацією та зменшенням кількості учасників, що свідчить про необхідність підвищення ефективності регулювання, стимулювання розвитку пенсійних накопичень та розширення інституційної бази довгострокових інвесторів на фондовому ринку України.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР

3.1. Сучасні тенденції глобалізації фондових ринків і міжнародні вимоги до їх функціонування

Сучасний етап розвитку світової фінансової системи характеризується посиленням процесів глобалізації та інтеграції фондових ринків, що проявляється у зростанні транскордонного руху капіталу, уніфікації регуляторних підходів та підвищенні ролі міжнародних фінансових інституцій у формуванні стандартів функціонування ринків капіталу. У таких умовах національні фондові ринки дедалі більше втрачають ізольований характер і стають частиною єдиного глобального фінансового простору, де конкурентоспроможність визначається рівнем прозорості, ліквідності, технологічного розвитку та відповідності міжнародним вимогам.

Для України, яка перебуває у процесі трансформації фінансової системи та поступової інтеграції до європейського економічного простору, дослідження сучасних тенденцій глобалізації фондових ринків набуває особливої актуальності. Це зумовлено необхідністю гармонізації національного законодавства з європейськими директивами, впровадження стандартів корпоративного управління, розвитку інфраструктури ринку капіталу та підвищення довіри міжнародних інвесторів.

Розгляд ключових тенденцій глобалізації фондових ринків дозволяє окреслити сучасні напрями їх розвитку та визначити основні фактори, що формують архітектуру світового ринку капіталу в умовах посилення фінансової інтеграції:

1. Зростання міжнародної інтеграції та кореляції фондових ринків – однією з базових тенденцій є посилення взаємозалежності національних фондових

ринків, що проявляється у зростанні кореляції дохідностей акцій та синхронізації ринкових циклів. Як показують дослідження Р. Брукса, М. Дель Negro, ступінь синхронізації фондових ринків суттєво зріс з середини 1990-х років, що може бути як результатом реальної інтеграції, так і глобальних фінансових шоків [2].

У роботі Д.-М. Сонга та ін. [6] встановлено, що глобальні ринки мають двокомпонентну структуру динаміки кореляцій: повільну – пов’язану з довгостроковою глобалізацією; швидку – що виникає під впливом криз і шоків. Отже, глобалізація не є лінійною, а має циклічно-хвильовий характер із періодами посилення та ослаблення інтеграції.

2. Поглиблення фінансової інтеграції та транскордонного руху капіталу. Сучасні дослідження доводять, що фондові ринки дедалі більше інтегруються через міжнародні портфельні інвестиції, транснаціональні лістинги, глобальні інституційні інвестори. Зокрема, аналіз довгострокових даних (1870–2020) показує, що інтеграція ринків акцій знову зросла після 1990-х років і досягла історично високих рівнів, особливо серед розвинених економік [1]. Водночас дослідження підкреслюють ринки державних облігацій інтегруються швидше, ніж акції; інтеграція є неоднорідною між країнами.

3. Зростання ролі глобальних інвесторів та інституціоналізація ринку. Сучасна глобалізація супроводжується домінуванням великих інституційних інвесторів (пенсійних фондів, ETF, хедж-фондів), які інвестують одночасно в десятки країн; формують глобальні портфелі; посилюють передачу ризиків між ринками. За даними літературного огляду S. Haddad [4], інституційні інвестори є ключовим каналом фінансової інтеграції, оскільки забезпечують швидке перенесення капіталу між ринками та секторами.

4. Посилення ефекту фінансових криз і “ефекту зараження” (contagion). Глобалізація ринків має не лише позитивні ефекти (диверсифікація, доступ до капіталу), але й негативні швидке поширення криз між країнами; одночасне падіння ринків; зменшення ефективності диверсифікації. Як показує сучасна література, висока інтеграція збільшує ризик фінансової “заражуваності”, особливо під час кризових періодів [3]. Тобто глобалізація створює дилему:

більше інтеграції дорівнює більше ефективності, але й більше системних ризиків.

5. Цифровізація та технологічна уніфікація ринків – суттєвою тенденцією є технологічне зближення фондових ринків: електронні торгові платформи, алгоритмічна торгівля, високочастотний трейдинг, глобальні депозитарні системи. Це зменшує транзакційні витрати і прискорює рух капіталу, що, у свою чергу, посилює інтеграцію ринків і підвищує їх чутливість до глобальних шоків.

6. Фрагментація глобалізації та поява “нового етапу” розвитку, попри інтеграційні процеси, сучасні дослідження фіксують і протилежну тенденцію – фрагментацію глобальних ринків. Зокрема, нові емпіричні роботи показують, що: фінансова інтеграція зростає нерівномірно; у деяких регіонах (особливо на ринках акцій) спостерігається відкат інтеграції; посилюються регуляторні бар’єри та геополітичні ризики [4]. Це формує концепцію “нової глобалізації”, яка є більш регіоналізованою, більш фрагментованою, більш ризик-орієнтованою.

7. Посилення ролі США та провідних фінансових центрів. Емпіричні дослідження підтверджують, що глобальні ринки часто мають центр-периферійну структуру, де США виступають головним “якорем” світових фондових коливань; інші ринки частково сліднують за їх динамікою; виникає асиметрична залежність ринків [6].

Таким чином, сучасна глобалізація фондових ринків характеризується поєднанням двох взаємопов’язаних процесів:

1. Поглиблення інтеграції (зростання кореляції, міжнародних потоків капіталу, цифровізації та ролі інституційних інвесторів).
2. Підвищення нестабільності та фрагментації (кризова синхронізація, геополітичні ризики, регіоналізація ринків).

Отже, глобалізація фондових ринків сьогодні є не лінійним процесом зближення, а складною багаторівневою системою, яка одночасно створює як нові можливості для інвестицій, так і нові системні ризики для фінансової стабільності.

Функціонування сучасного фондового ринку в умовах глобальної фінансової інтеграції визначається системою міжнародних вимог і стандартів, які формують єдині правила організації, регулювання та контролю ринків капіталу. До ключових міжнародних вимог належать прозорість розкриття інформації емітентами, захист прав інвесторів, ефективність корпоративного управління, надійність інфраструктури ринку, а також дотримання принципів фінансової стабільності, закріплених у рекомендаціях IOSCO та директивах Європейського Союзу, зокрема MiFID II та регламентах щодо ринкової інфраструктури [27].

Особливе значення у сучасних умовах набуває вимога прозорості та повноти розкриття інформації, що передбачає регулярне надання емітентами достовірної фінансової звітності, аудиторських висновків та суттєвих даних про діяльність компаній. Це є базовою передумовою формування довіри інвесторів та зниження інформаційної асиметрії на ринку капіталу.

Другим ключовим стандартом є захист прав інвесторів, який включає гарантування рівного доступу до інформації, захист від маніпуляцій на ринку, інсайдерської торгівлі та недобросовісних практик. У міжнародній практиці це забезпечується через суворе регуляторне середовище, діяльність наглядових органів та механізми комплаєнсу.

Третьою важливою вимогою виступає ефективне корпоративне управління, що передбачає чіткий розподіл повноважень між акціонерами, наглядовими радами та виконавчими органами, а також дотримання принципів підзвітності та відповідальності менеджменту. Саме рівень корпоративного управління значною мірою визначає інвестиційну привабливість ринку.

Не менш важливим параметром є розвинена та технологічно надійна інфраструктура фондового ринку, яка включає біржі, депозитарні системи, клірингові установи та системи розрахунків. У глобальній практиці акцент робиться на швидкості розрахунків, мінімізації операційних ризиків та автоматизації процесів через цифрові платформи.

Окремо варто виділити вимогу стабільності та стійкості фінансової системи, яка реалізується через макропруденційне регулювання, контроль системних ризиків і впровадження міжнародних стандартів управління ризиками (зокрема Базельських підходів у суміжних сегментах фінансового ринку).

У сукупності ці вимоги формують сучасну модель ефективного та конкурентоспроможного ринку капіталу, основними параметрами якої є висока ліквідність, глибина ринку, диверсифікація фінансових інструментів, технологічна розвиненість інфраструктури, інтегрованість у глобальні фінансові потоки та високий рівень довіри інвесторів. Саме поєднання цих характеристик визначає здатність національного фондового ринку бути конкурентоспроможним у глобальному фінансовому середовищі та ефективно виконувати функцію мобілізації та перерозподілу капіталу.

3.2. Проблеми і стратегічні перспективи розвитку фондового ринку України в умовах євроінтеграції

Процеси європейської інтеграції України актуалізують питання глибокої трансформації національного фондового ринку відповідно до стандартів Європейського Союзу та сучасних вимог глобального ринку капіталу. У цих умовах особливого значення набуває аналіз існуючих проблем функціонування фондового ринку, які стримують його розвиток, обмежують залучення інвестицій та ускладнюють інтеграцію у європейський фінансовий простір.

Розгляд проблемних аспектів дозволяє виявити ключові дисбаланси в структурі ринку капіталу України, зокрема:

1. Однією з найбільш системних проблем є вкрай низька ліквідність ринку акцій. Фактично ринок акціонерного капіталу в Україні виконує обмежену функцію фінансування економіки, а значна частина акцій не бере активної участі у біржовій торгівлі. Основні прояви проблеми: мізерні обсяги торгів акціями на організованих ринках; низька частота укладання угод; відсутність широкої бази активних інвесторів; слабка ринкова оцінка вартості компаній. Причинами є:

недостатній рівень довіри інвесторів; низька прозорість корпоративного сектору; слабкий розвиток інституційних інвесторів; обмежена кількість публічних компаній. Ринок акцій не виконує повною мірою функцію мобілізації капіталу.

2. Український фондовий ринок характеризується високою концентрацією операцій у сегменті облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), які фактично формують основу ліквідності ринку. Прояви: переважання ОВДП у структурі торгів; залежність ринку капіталу від державних запозичень; витіснення приватних емітентів з ринку.

Причинами стало висока дохідність державних облігацій порівняно з корпоративними; низький рівень розвитку корпоративного боргового ринку; ризику приватного сектору в умовах війни та економічної нестабільності.

3. Інституційні інвестори (пенсійні фонди, страхові компанії, інвестиційні фонди) є ключовими стабілізаторами фондового ринку, однак в Україні їх роль залишається обмеженою через низьку частку інституційних інвесторів у структурі ринку; обмежені обсяги довгострокових інвестицій; слабку присутність пенсійних накопичень на ринку капіталу. Причинами є нерозвиненість накопичувальної пенсійної системи; недостатня фінансова культура населення; регуляторні обмеження щодо інвестиційної діяльності.

4. Фондовий ринок України характеризується вузьким спектром доступних фінансових інструментів через домінування державних облігацій; слабкий розвиток ринку деривативів; низька кількість нових фінансових продуктів (ETF, структурованих інструментів).

5. Вторинний ринок капіталу є критично важливим для ліквідності, однак в Україні він залишається недостатньо розвиненим через низькі обсяги перепродажу цінних паперів; обмежена кількість активних маркет-мейкерів; слабка ринкова інфраструктура для безперервної торгівлі. Причинами є: вузьке коло активних учасників; низька активність приватних інвесторів; недостатній розвиток торговельних платформ.

6. Ефективність фондового ринку значною мірою залежить від якості регулювання та інфраструктури через недостатня гармонізація законодавства з

нормами ЄС; обмежена ефективність наглядових механізмів; недосконалість захисту прав інвесторів; фрагментованість ринкової інфраструктури. Причинами є: повільна імплементація європейських директив; інституційна слабкість регуляторних органів; історична недорозвиненість ринку капіталу.

Таким чином, фондовий ринок України характеризується сукупністю структурних проблем, які взаємно підсилюють одна одну: низька ліквідність, домінування державного боргу, слабкість інституційних інвесторів та недостатня диверсифікація інструментів формують обмежений потенціал його розвитку. Подолання цих проблем є ключовою передумовою успішної євроінтеграції та формування конкурентоспроможного ринку капіталу.

Поряд із виявленням проблем, стратегічне значення має визначення перспектив розвитку фондового ринку України в умовах євроінтеграції. Йдеться про гармонізацію законодавства з нормами ЄС, розвиток сучасної ринкової інфраструктури, підвищення прозорості та захисту прав інвесторів, розширення спектра фінансових інструментів, а також залучення міжнародного капіталу та інтеграцію до європейської системи розрахунків і торгівлі.

Стратегічні перспективи розвитку фондового ринку України визначаються необхідністю його трансформації в ефективний, ліквідний та інституційно стійкий сегмент фінансової системи, здатний функціонувати відповідно до стандартів Європейського Союзу та забезпечувати довгострокове фінансування економічного зростання. У цьому контексті ключовими напрямками розвитку є:

1. Повна адаптація національного законодавства до *acquis* ЄС у сфері ринків капіталу. Це передбачає імплементацію директив MiFID II, Prospectus Regulation, Market Abuse Regulation та стандартів IOSCO. Очікуваними результатами є підвищення прозорості ринку; уніфікація правил розкриття інформації; посилення захисту інвесторів; полегшення доступу іноземного капіталу.

2. Стратегічним напрямом є формування потужного класу інституційних інвесторів (пенсійні фонди, страхові компанії, інвестиційні фонди), які забезпечують стабільний довгостроковий попит на фінансові інструменти.

3. Перспективним напрямом є розширення спектра інструментів фондового ринку. Йдеться про розвиток ринку корпоративних акцій; активізацію корпоративних облігацій; впровадження похідних фінансових інструментів (деривативів); розвиток біржових інвестиційних фондів (ETF); сек'юритизацію активів.

4. Важливим стратегічним завданням є модернізація ринкової інфраструктури. Основні напрями інтеграція з європейськими депозитарними системами (через CSD-link); розвиток центрального контрагента (CCP); цифровізація клірингових і розрахункових процесів; підвищення кібербезпеки фінансових систем.

5. Однією з ключових стратегічних цілей є формування активного вторинного ринку через розвиток маркет-мейкінгу; стимулювання біржової торгівлі; зменшення фрагментації ринку; підвищення ролі біржових платформ.

6. Євроінтеграційний вектор передбачає активне включення України у глобальні фінансові потоки. Основні напрямки спрощення доступу нерезидентів до ринку; розвиток транснаціональних лістингів; участь у міжнародних фінансових індексах; співпраця з європейськими біржами та депозитаріями.

7. Стратегічним пріоритетом є підвищення ефективності регулювання ринку капіталу. Передбачається інституційне посилення НКЦПФР; впровадження ризик-орієнтованого нагляду; боротьба з маніпуляціями та інсайдерською торгівлею; цифровізація регуляторних процесів (SupTech/RegTech).

Отже, стратегічні перспективи розвитку фондового ринку України пов'язані з його комплексною модернізацією за європейською моделлю. Ключовими результатами реалізації зазначених напрямів мають стати підвищення ліквідності ринку, розширення інструментальної бази, посилення ролі інституційних інвесторів та інтеграція у глобальний фінансовий простір, що в сукупності забезпечить формування конкурентоспроможного та стійкого ринку капіталу.

Таким чином, дослідження проблем і стратегічних перспектив розвитку фондового ринку України є необхідною умовою формування ефективної моделі його інтеграції у європейський фінансовий простір та підвищення конкурентоспроможності на глобальному рівні.

ВИСНОВКИ

Фондовий ринок є одним із ключових елементів фінансової системи держави, який забезпечує мобілізацію, перерозподіл та ефективне використання фінансових ресурсів в економіці.

Більшість дослідників розглядають фондовий ринок як сукупність економічних відносин та інституційних механізмів, що забезпечують випуск, обіг і обслуговування цінних паперів та інших фінансових інструментів. На основі проведеного аналізу обґрунтовано доцільність розгляду фондового ринку як складової фінансового ринку, що забезпечує трансформацію заощаджень в інвестиції та сприяє економічному розвитку держави.

Фондовий ринок виконує інвестиційну, мобілізаційну, перерозподільчу, ціноутворюючу, інформаційну, ліквідну, контрольну, ризикозахисну та інтеграційну функції. Реалізація зазначених функцій створює передумови для залучення інвестиційних ресурсів, формування ринкової вартості фінансових активів, підвищення ефективності розподілу капіталу та забезпечення фінансової стабільності економіки.

Значення фондового ринку в сучасній економіці полягає у створенні механізму довгострокового фінансування підприємств, забезпеченні руху інвестиційних ресурсів між секторами економіки, підтримці інноваційного розвитку та інтеграції національної фінансової системи у світовий фінансовий простір. Рівень розвитку фондового ринку виступає одним із важливих індикаторів зрілості фінансової системи та інвестиційної привабливості країни.

Основними сегментами фондового ринку виступають первинний і вторинний ринки, а також біржовий і позабіржовий сектори торгівлі. Об'єктами операцій на фондовому ринку є акції, облігації, державні цінні папери, інвестиційні сертифікати та похідні фінансові інструменти.

Ефективність функціонування фондового ринку значною мірою залежить від взаємодії його основних учасників. До них належать емітенти, інвестори,

професійні учасники ринку, інфраструктурні установи та органи державного регулювання. Кожна з цих груп виконує специфічні функції, спрямовані на забезпечення стабільності, ліквідності та прозорості ринку капіталу. Особливого значення в сучасних умовах набуває діяльність інституційних інвесторів та професійних посередників, які забезпечують концентрацію фінансових ресурсів та підвищують ефективність інвестиційних процесів.

Фондовий ринок України демонструє позитивну динаміку зростання за ключовими макропоказниками, зокрема обсягами торгів та їх часткою у ВВП. Зростання частки біржових операцій у ВВП до 12,1 % у 2025 році свідчить про поступове посилення ролі організованого сегмента ринку капіталу в економіці, однак цей рівень все ще залишається значно нижчим порівняно з розвиненими фінансовими ринками.

Структура ринку характеризується високою концентрацією операцій у сегменті державних боргових цінних паперів, насамперед ОВДП, які формують основну ліквідність біржового сегмента. Водночас корпоративний сектор фондового ринку залишається недостатньо розвиненим, що проявляється у низьких обсягах торгів акціями та корпоративними облігаціями.

Спостерігається поступова диверсифікація фінансових інструментів, зокрема зростання ролі похідних інструментів (свопів), інструментів колективного інвестування та операцій з іноземними цінними паперами. Це свідчить про ускладнення структури ринку та часткову інтеграцію у міжнародний фінансовий простір.

Аналіз діяльності операторів організованих ринків капіталу показав високий рівень концентрації біржової інфраструктури, де домінуючу позицію займає ПФТС. Одночасно спостерігається поступове зниження ролі інших торговельних майданчиків, що свідчить про посилення монополізації біржового сегмента.

Розвиток інституційної інфраструктури фондового ринку характеризується відносною стабільністю депозитарної системи та поступовим зростанням кількості клієнтів Центрального депозитарію, що свідчить про

збереження базової інституційної спроможності ринку навіть в умовах воєнного стану.

Фондовий ринок України у 2023–2025 роках розвивається нерівномірно та з вираженою структурною асиметрією. Попри позитивні тенденції зростання обсягів торгів і часткове ускладнення фінансових інструментів, ринок залишається значною мірою залежним від державних запозичень, характеризується низькою ліквідністю корпоративного сегмента та обмеженою глибиною інституційного інвестування.

Аналіз проблем розвитку фондового ринку України показав наявність значних структурних дисбалансів, зокрема низької ліквідності ринку акцій, домінування державних боргових інструментів, недостатнього розвитку інституційних інвесторів, обмеженої диверсифікації фінансових інструментів та слабкої глибини вторинного ринку.

Разом з тим стратегічними перспективами розвитку фондового ринку України, є гармонізація законодавства з нормами ЄС, розвиток інституційних інвесторів, розширення інструментальної бази, модернізація ринкової інфраструктури, підвищення ліквідності ринку, а також активізація залучення іноземного капіталу. Реалізація цих заходів є ключовою умовою формування ефективного та конкурентоспроможного ринку капіталу.

Таким чином, інтеграція фондового ринку України у світовий фінансовий простір є складним, але стратегічно необхідним процесом, успішність якого залежить від глибоких інституційних реформ, підвищення довіри інвесторів та наближення національної фінансової системи до європейських стандартів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Aslanidis N., Papadakis C. Cross-country dependence and financial integration in the last 150 years. *Empirical Economics*. 2025. <https://doi.org/10.1007/s00181-025-02808-y>
2. Brooks R., Del Negro M. The Rise in Comovement Across National Stock Markets: Market Integration or Global Bubble? IMF Working Paper No. 2002/147. <https://doi.org/10.5089/9781451856743.001>
3. Chuliá H., Martínez-Taberner G., Uribe J. Financial Globalization, Fragmentation, and Crises: Over a Century-long Journey. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*. Vol. 110. 2026. <https://doi.org/10.1016/j.intfin.2026.102341>
4. Haddad S. Global Financial Market Integration: A Literature Survey. *Journal of Risk and Financial Management*. 2023. <https://doi.org/10.3390/jrfm16120495>
5. Menezes R., Dioniso A. Globalization and long-run co-movements in the stock market for the G7: an application of VECM under structural breaks. 2011. <https://doi.org/10.48550/arXiv.1101.4093>
6. Song D.-M., Tumminello M., Zhou W.-X., Mantegna R. N. Evolution of worldwide stock markets, correlation structure and correlation based graphs. 2011. <https://doi.org/10.48550/arXiv.1103.5555>
7. Stuart R. Measuring stock market integration during the Gold Standard. *Cliometrica*. 2024.
8. Tang A., Yao W. The effects of financial integration during crises. *Journal of International Money and Finance*. 2022.
9. Yarmishko A. Фондовий ринок України: аналіз чинників впливу та шляхи модернізації. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2024. № 2(14). С. 380–388. <https://doi.org/10.32750/2024-0234>
10. Береславська О. Фондовий ринок України: проблеми та перспективи розвитку. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*.

Серія «Економіка». 2024. № 35(63). С. 34–39. [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2024-35\(63\)-34-39](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2024-35(63)-34-39)

11. Богріновцева Л. М., Вергелюк Ю. Ю., Коваленко Ю. М. Державні облигації як інвестиційний інструмент в періоди фінансової нестабільності. Інфраструктура ринку. 2023. № 73. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/73-20234>

12. Вергелюк Ю. Ю., Вишневська Л. В., Табаченко Я. Ю. Сучасні тренди розвитку ринку цінних паперів в Україні. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 6(23). С. 586–592. URL: https://easterneurope-ebm.in.ua/journal/23_2019/89.pdf

13. Гонгало С. Теоретичний конструкт стабільності фондового ринку. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. 2024. № 334(5). С. 369–374. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-55>

14. Губарева І. О. Екосистеми стартапів в Україні: проблеми, тенденції, перспективи. Економіка та суспільство. 2023. № 55. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2914>

15. Давиденко Н., Волков А. Війна в Україні: криза інноваційних стартапів. Економіка та суспільство. 2022. № 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1317>

16. Дергач А. В., Дюгованець О. М., Гончар Г. П. Механізм управління діяльністю стартапів. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 79–84.

17. Закон України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» від 19.06.2020 № 768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/768-IX>

18. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3480>.

19. Копилук О. І., Міценко Н. Г., Музичка О. М. Механізм створення та функціонування стартапів в Україні. Економіка та суспільство. 2025. № 73. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-74>

20. Копилюк О. І., Музичка О. М., Іваночко С. С., Логін В. Б. Механізм управління фінансовою безпекою страхової компанії. Проблеми економіки. 2023. № 4. С. 175–181. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-4-175-181>
21. Лаповський Д. М. Фондовий ринок як фактор зростання економіки. Вісник Приазовського Державного Технічного Університету. Серія: Економічні науки. 2015. № 29. С. 318–324. <https://doi.org/10.31498/2225-6725.29.2015.52294>
22. Моїсеєнко Т. Є. та ін. Структурні елементи формування екосистеми стартапів. Вісник ХНУ ім. Каразіна. 2020. № 11. С. 81–88.
23. Огляд програм ЄС для України. URL: <https://eef.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/Posibnyk-Oglyad-program-YES-dostupnyh-dlya-zayavnykiv-z-Ukrai-ny.pdf>
24. Офіційний сайт НКЦПФР. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
25. Петик Л., Дубик В., Остапчак Т. Державне регулювання фондового ринку України: проблеми та новації. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2026. С. 37–52.
26. Постанова КМУ №736 від 24.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2022-%D0%BF>
27. Путівник acquis ЄС. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33101.pdf>
28. Рапута К. О. Напрями вдосконалення механізму венчурного фінансування стартапів в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 2. С. 56–63.
29. Рис Є. Бізнес з нуля. Метод Lean Startup для швидкого тестування ідей та вибору бізнес-моделі. Київ: КМ-Букс, 2019. 258 с.
30. Седікова І. О. Особливості стартапу як інноваційного проєкту. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 55-2. С. 12–16.
31. Ткачук Н. М., Фурман Д. Р. Особливості фондового ринку як складної адаптивної системи. Економіка та суспільство. 2024. Випуск № 67. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-102>

32. Фурса В., Южека Р. Методи оцінки ефективності портфеля інвестицій. Національні інтереси України. 2025. № 2/7. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-2\(7\)-893-901](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-2(7)-893-901)

33. Харабара В. М., Грешко Р. І., Харабара В. І. Фондовий ринок України: стан, актуальні проблеми та перспективи. Молодий вчений. 2024. № 6 (130). С. 195–200. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/download/6233/6095>

34. Хаустов М. М. Стартапи: створення та масштабування: монографія. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2023. 224 с.

35. Чернявська О. В., Гнипа-Черневецька Л. В., Ван Чжицєюнь В. Стартап як об'єкт інвестиційного процесу: сутність та життєвий цикл. Науковий вісник Полтавського університету. 2017. № 5 (84). С. 119–128.

36. Чумак А. Л. Стартапи в бізнесі: сутність поняття, особливості, класифікація. Universum. 2024. № 10. С. 18–25.

37. Шулик Ю., Іванчук Н., Комар А. Розвиток ринку цінних паперів для зростання інвестиційного потенціалу України. Економіка та суспільство. 2025. № 82. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-109>

АНОТАЦІЯ

Роїк А.І. Фондовий ринок України: тенденції розвитку та перспективи інтеграції у світовий фінансовий простір. Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. Чернівці. 2026. 60 с.

У роботі досліджуються теоретичні, аналітичні та прикладні аспекти функціонування фондового ринку України та його інтеграції у світовий фінансовий простір. У першому розділі розкрито економічну сутність, функції та значення фондового ринку в сучасній економіці. У другому розділі здійснено комплексний аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку фондового ринку України за 2023–2025 роки. У третьому розділі досліджено сучасні тенденції глобалізації фондових ринків, а також визначено проблеми та стратегічні перспективи розвитку фондового ринку України в умовах євроінтеграції.

Ключові слова: фондовий ринок, ринок капіталу, цінні папери, інституційні інвестори, інвестиційні фонди, ліквідність, біржова торгівля, євроінтеграція, глобалізація фінансових ринків, інфраструктура фондового ринку.

SUMMARY

Roik A.I. Ukrainian Stock Market: Development Trends and Prospects for Integration into the Global Financial Space. Manuscript.

Qualification work for the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 072 «Finance, banking and insurance». Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi. 2026. 60 c.

The paper examines the theoretical, analytical, and applied aspects of the functioning of the Ukrainian stock market and its integration into the global financial space. The first chapter reveals the economic essence, functions, and significance of the stock market in the modern economy. The second chapter provides a comprehensive analysis of the current state and development trends of the Ukrainian stock market over the 2023–2025 period. The third chapter explores current trends in the globalization of stock markets and identifies the problems and strategic prospects for the development of the Ukrainian stock market under European integration conditions.

Keywords: stock market, capital market, securities, institutional investors, investment funds, liquidity, stock trading, European integration, globalization of financial markets, stock market infrastructure.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання чужих ідей, результатів і текстів наукових досліджень мають посилання на відповідне джерело.

_____ A.I. Roik